Тошкент оқшоми

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

№ 104 (8.994) * 1997 йил 10 сентябрь, чоршанба * Сотувда эркин нархда

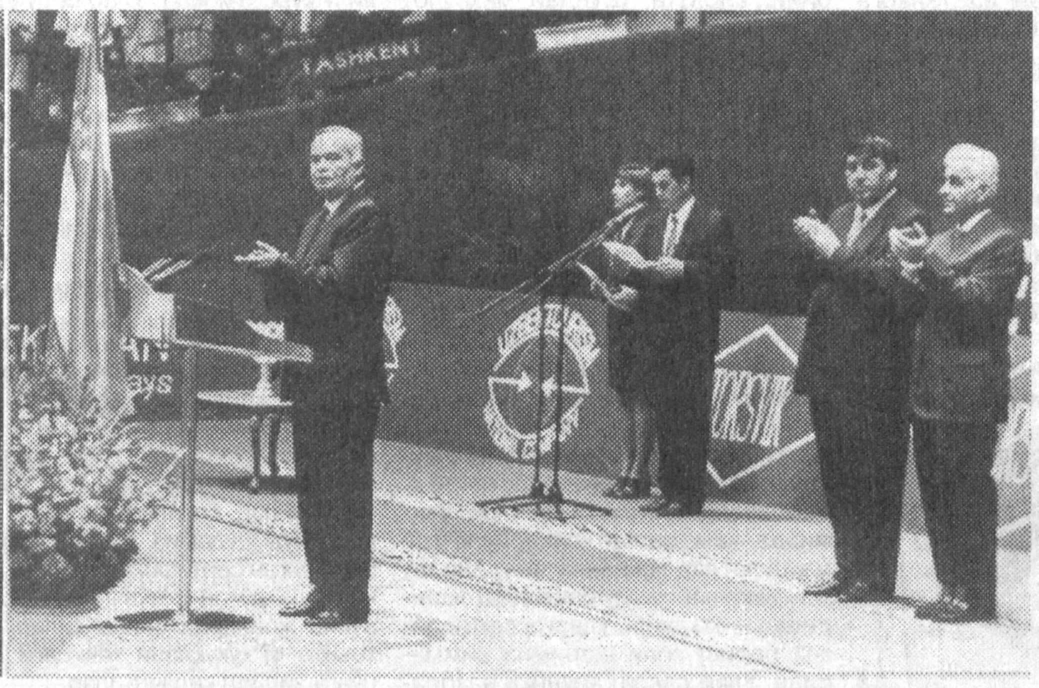

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ТЕННИС БЎЙИЧА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ КУБОГИ УЧУН ЎТКАЗИЛАЁТГАН ТЎРТИНЧИ ХАЛҚАРО МУСОБАҚАНИНГ ТАНТАНАЛИ ОЧИЛИШ МАРОСИМИДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Хонимлар ва жаноблар!
Муҳтарам меҳмонлар!
Азиз дўстлар!

Бугун бу ерда теннис бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти Кубоги учун ўтказилаётган мусобақанинг барча иштирокчилари ва ташкилотчиларини табриклаш менга улкан мамнуният бахш этади.

Теннис бўйича Ўзбекистон Республикаси Президенти Кубоги учун мусобақа ўтказила бошлангани, айтиш мумкинки, катта теннис тараққиётининг янгича ривож топа бошлаганидан бери атиги тўрт йил ўтди.

Мана шундай қисқа муддат ичида спортнинг бу жозибали ва гўзал тури Ўзбекистон аҳолиси, энг аввало ўсиб келаётган ёш авлод ўртасида энг оммавий ва севимли машғулотлардан бирига айланиб қолди.

Тошкент эса, ҳақиқатан ҳам, жаҳондаги теннис яхши ривожланган, спортчилар ва катта теннис мухлисларининг диққатини тортадиган нуфузли халқаро мусобақалар ўтказилиб туриладиган марказлардан бирига айланди.

Мазкур мусобақа бунинг яққол исботидир.

Менинг мазкур мусобақа ташкилотчилари - энг аввало, қадрдонимиз, синалган дўстимиз, мана шундай мусобақаларни уюштириш борасида ниҳоятда кўп хизмати сингган жаноб Сассон Какшурига чуқур миннатдорлик билдиришимга ижозат бергайсизлар.

Мен, шунингдек, Президент Кубоги учун ўтказилаётган мусобақа директори жаноб Ян Форман ҳамда мусобақанинг бош ҳаками жаноб Дани Галини ҳам муборакбод этаман.

Мен турли мамлакат ва минтақалардан диёримизга ташриф буюрган барча мусобақа иштирокчиларига миннатдорлик изҳор этаман. Мусобақа иштирокчилари орасида ўзларининг ажойиб ғалабалари билан спортнинг бу гўзал тури — теннисда жаҳонга донғи кетган атоқли спортчиларни муборакбод этишдан мамнунман. Россиялик Евгений Кафельниковни, Буюк британиялик Тим Хенменни, швейцариялик Марк Россени, испаниялик Хавьер Санчесни, марокашлик Хисом Оразийни, германиялик Николас Тиферни, АҚШлик Винсент Спадени муборакбод этаман. Шунингдек, ўзларининг чиройли ва мазмунли ўйинлари билан бизни, шубҳасиз, хурсанд этадиган барча номдор мусобақа иштирокчиларини қутлаш менга улкан мамнуният бахш этади.

Ўзбекистон Президенти Кубоги мусобақасига бу даражада юқори мақом бериб, унга янада ўзгача жозиба ва нуфуз бахш этгани учун Профессионал теннисчилар уюшмасига /Ай-Ти-Пи/ самимий миннатдорлик билдиришга ижозат бергайсизлар.

Барча тошкентликлар ва Ўзбекистон аҳолиси номидан мана шундай ажойиб Теннис саройини бунёд этган меъморлар, қурувчилар ҳамда бундай гўзал иншоотни бунёд этишда фидокорона меҳнати сингган ҳар бир кишига миннатдорлик изҳор этаман. Бу сарой спортчилар ҳамда миллионлаб спорт мухлисларига жуда кўп хурсандлик ва мамнуният бахш этишига шубҳа йўқ.

Барчангизни мазкур ажойиб спорт байрами билан табриклайман.

Сизларни бугун чеҳрангизда балқ уриб турган мамнуният, хурсандлик туйғуси ҳеч қачон тарк этмасин!

Барчангизга сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат тилайман, азиз дўстлар!

Энди эса, мана шу залда ҳозир бўлганлардан мусобақанинг барча иштирокчиларини тик туриб қутлаш ҳамда уларга сиҳат-саломатлик ва мусобақада муваффақият тилашни илтимос қилган бўлардим.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Кубоги учун тўртинчи марта ўтказилаётган мусобақани очиқ деб эълон қиламан!

ПОЙТАХТНИНГ БИР КУНИ
ЯНГИЛИКЛАР ВОҚЕАЛАР ХАБАРЛАР

КЕЧА

«Юнусобод» спорт-соғломлаштириш мажмуаси жуда файзли ва гавжум тус олди. Қаерга қарамаң қувноқ чеҳралару байрамона кўтаринки кайфиятга дуч келасиз. Бу бежиз эмасди. Кеча жаҳон мамлакатларида нуфузи тобора ортиб бораётган, республикамизда катта теннисга ёшу қари ўртасида кескин қизиқиш уйғотган, соғлом авлодни камол топтиришга катта ҳисса қўшаётган Ўзбекистон Республикаси Президенти Кубоги учун тўртинчи халқаро мусобақаларнинг тантанали очилиш маросими бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов мажмуага узукка кўз қўйгандек ярашган янги замонавий усти ёпиқ кортда энг машҳур, халқ ўртасида севимли бўлиб қолган турнирнинг очилиши муносабати билан бутун Ўзбекистон халқини, мусобақа ташкилотчилари ва унинг қатнашчиларини қизғин табриклаб, янги теннис саройини қурган бунёдкорларга алоҳида ташаккур изҳор қилди.

Ўзбекистон Республикаси мадҳиясининг улуғвор садолари остида корт узра республикамиз байроғи мағрур кўтарилади...

Президент Кубоги

ЖОЗИБАЛИ ВА ГЎЗАЛ ТЕННИС БАЙРАМИ

Турнирнинг тантанали очилиш маросимидан сўнг дастлабки ўйинни ўтказиш шарафи мусобақанинг иккинчи ракеткаси 20-рейтинг рақамига эга Буюк британиялик Тим Хенмен ва францияслик Тьери Шампионларга насиб этди. Кучли турнирларда бўш рақиблар бўлмайди, деб айтилган гапнинг нақадар ҳаққонийлиги ушбу ўйинда яна бир карра ўз исботини топди. Тьери Шампион ўзининг рақибидан 217(!) рейтинг рақами пастда бўлса-да ўйин дастлабки дақиқалярданоқ кутилмаганда кескин ва шиддатли тус олди. Зеро, ўтган шанба куни шаҳримизда ўзининг йигирма учинчи баҳорини қарши олган «Катта дубулға» таркибидан ўрин олган Уимблдон мусобақаларининг икки карра чорак финалчиси, айни куч ва ғайратга тўлган Т. Хенмен катта маҳорат ва бой тажрибага эга, бироқ ёши улуғ ва спорт билан хайрлашув онлари яқинлашаётган Шампионни осонликча енгади деб ўйлаган мутахассис ва ишқибозлар янглишганди. Биринчи сетдаёқ ҳисоб 1:1, 2:2, 3:3, 4:4 — тенг ўсди. Фақат ўзининг соатига 200 километрлик жуда кучли тўп оширишлари ёрдамида Хенмен рақибидан устунликка эришиб биринчи сетни 6:4 ҳисобида ўз фойдасига ҳал қилди. Иккинчи сет ҳам тенг курашлар остида ўтиб ҳисоб 6:6 бўлгач тай-брейкда йиғинчоқлик билан ўйнаган Шампион 7/6 (6) ҳисобида рақибидан устун келди.

Учинчи ҳал қилувчи сетда ҳам кескин, муросасиз ва қизиқарли комбинацияларга бой чиройли ўйин ишқибозлар қарсаклари остида давом этди. Умумий ҳисобда 5/4, геймда эса 40:30 ҳисобида олдинда бораётган Шампионнинг ғалаба қозониши учун атиги битта аниқ зарба кифоя эди, холос. Бироқ шундай оғир дақиқаларда ўзини ўнглаб олган Хенмен бор куч-маҳоратини ишга солиб ўнинчи геймни 5/5 ҳисобида якунлашга муваффақ бўлди. Натижада яна ҳисоб 6/6 бўлгач навбат тай-брейкка етди. Ниҳоят роппа-роса 2 соату 12 дақиқа давом этган ўйинда учинчи сетни ўз фойдасига ҳал қилган Тим Хенмен ғалаба қозонди. Демак, мусобақада энг йирик сенсация рўй бермади.

Сўнг ишқибозларнинг тинимсиз қарсаклари остида турнирнинг асосий «юлдузи» — йирик халқаро турнирларда ўзининг кетма-кет ёрқин ғалабалари билан бутун теннис оламини лол қолдираётган сочилик Евгений Кафельников ва ҳамшаҳримиз Дмитрий Томашевичлар майдонга тушишди. Ҳақиқатан ҳам «шафқатсиз» қуръа биринчи ўйиндаёқ республикамизнинг иккинчи ракеткасини Президент Кубогининг энг кучли ўйинчисига рўбарў қилди. Биринчи сетда Кафельников осонлик билан 4:0 ҳисобида олдинга ўтиб олгач, беллашувда кескин бурилиш ясалди. Аниқ ва кучли зарбалари билан рақибини эсанкиратиб қўйган Томашевич қаторасига тўртта геймда ғалаба қозониб ҳисобни 4:4 га етказди. Бироқ кучли иродага эга Кафельниковни енгиш осон эмасди — охирги икки геймни ютган россиялик спортчи биринчи сетни ҳам 6/4 ҳисобида ўз фойдасига ҳал қилди.

Иккинчи сетда ҳам гўёки дастлабки сетдаги воқеалар такрорланди. Яна Кафельников 4:0 ҳисобида олдинга чиқиб олди. 5 ва 6-геймлар эса ҳамшаҳримизнинг тўла устунлигида ўтиб ўйинда бамисли бурилиш юз бергандек эди — 4:2. Бунақа мураккаб ҳолатларга тушавериб кўзи пишиб кетган Кафельников бу гал ҳам сетни йиғинчоқлик билан якунлади — 6/2.

Ушбу ўйин шунчалик чиройли ўтган, рақиблар бутун куч-маҳоратларини сарфлаб ғалаба учун беҳад интилган эдиларки, томошабинларга чексиз завқ-шавқ бағишлаган ажойиб беллашув эвазига республикамиз Президенти Ислом Каримов ҳар иккала муносиб рақибининг қўлларини дўстона қисганида стадион қарсаклардан ларзага келди. Зеро, спортчи учун бундан ортиқ иззат, фахр бўлиши мумкин эмасди.

Энг кучли теннисчимиз Олег Огородов кеча швейцариялик Иво Хойбергерни 6/4, 7/5 ҳисобида енгиб турнирнинг очилиш маросимига муносиб совға армуғон қилди. Учинчи ҳамшаҳримиз Абдуҳамид Маҳкамов эса бундай нуфузли мусобақаларда илк бор қатнашаётганига қарамай Исроилнинг биринчи ракеткаси Эял Эрлих билан деярли тенг курашди. Иккала сетда ҳам 5:5 ҳисоблари қайд этилгач Эрлих катта қийинчилик билан 7/5, 7/5 ҳисобида ғалаба қозонишга муваффақ бўлди. Кеча ўтказилган бошқа беллашувлар эса қуйидаги натижалар билан якунланди: Столяров (Россия) — Кифер (Германия) — 6/4, 6/7 (2), 6/1, Сантораде (Италия) — Меринов (Россия) — 6/4, 6/3, Коибек (Австрия) — Сабай (Руминия) — 4/6, 6/1, 6/2, Араси (Марокаш) — Делгадо (Парагвай) — 4/6, 6/4, 6/3, Клавет (Испания) — Канас (Аргентина) — 6/3, 6/3, Павел (Руминия) — Уэйденфильд (Исроил) — 6/7 (7), 6/2, 6/3, Волков (Россия) — Карлсен — (Дания) — 6/4, 1/6, 6/3. Юқорида ғалаба қозонган теннисчиларнинг барчаси нимчорак финалга йўлланма олди. Бугун Огородов (Ўзбекистон) — Кифер (Германия) жуфтлиги Карлсен (Дания) — Сасан (Германия) жуфтлиги билан, Т. Хонхўжаев — А. Кокурен (иккови Ўзбекистондан) — Х. Араси (Марокаш) — Э. Ран (Исроил) жуфтликлари ўзаро беллашади.

Биз ўйинлар якунидан сўнг Ай-Ти-Пи турининг халқаро алоқалар бўйича менежери Дейв Уосли (Австралия)дан таассуротлари билан ўртоқлашишни илтимос қилдик.

— Менинг Тошкентга илк бор келишим. Президент Кубоги мусобақалари тўғрисидаги маълумотларни жаҳон мамлакатларига узатиш билан шуғулланаман. Бундан олдин Гонконг ва Токиодаги халқаро турнирларда иштирок этганман.

Турнир тўғрисида шуни айтишим мумкинки, унда иштирок этаётган ўйинчилар жуда кучли, теннис корти ҳам мен гувоҳи бўлганларнинг энг яхшиларидан биридир. Тошкент шаҳрининг ўзига хослиги ҳам мени мафтун этди. У бизнинг Сидней, Окленд каби шаҳарларимиздан катта фарқ қилади. Шаҳрингизда Шарқ, Шарқий Европа ва Марказий Осиё услублари ўзаро уйғунлашиб кетган.

Бугунги учрашувлардан олам-олам таассуротлар, завқ олдим. Т. Хенменнинг оёғи озгина жароҳатланганлиги туфайли ўйин унинг учун оғир кечди. Шампион ҳам жуда ажойиб ўйин кўрсатди. Томашевич — Кафельников беллашуви ҳам жуда қизиқарли кечди. Ўта иқтидорли Кафельников жаҳоннинг энг кучли ўйинчиларидан саналса-да, кортдаги кураш ишқибозларга жуда ёқди. Айниқса Президентингизнинг ажойиб ўйин билан ҳар икки теннисчини табриклаши, бу — ҳақиқий спорт беллашуви учун берилган муносиб баҳо эди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Кубоги учун халқаро мусобақанинг очилиш маросимида Республика Олий Мажлисининг раиси Э. Халилов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари, турнир ташкилий қўмитасининг раиси И. Жўрабеков, Президентнинг давлат маслаҳатчилари, Олий Мажлис раисининг, Бош вазирнинг ўринбосарлари, Тошкент шаҳар ҳокими К. Тўлаганов иштирок этишди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

СУРАТЛАРДА: Президент Кубоги мусобақасининг тантанали очилиш маросимидан лавҳалар.

Рустам Шарипов олган суратлар.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ

МАМЛАКАТИМИЗДА

● Тошкентдаги «Ўзэкспомарказ»да уч кун давомида АҚШнинг «Кейс» корпорацияси қишлоқ хўжалик машиналари кўргазмаси бўлиб ўтди. Унинг очилиш маросимида Бош вазир Ўткир Султонов иштирок этди.

● Олий Мажлис раисининг ўринбосари Акмалжон Қосимов бошчилигидаги Ўзбекистон парламент делегацияси Парламентлараро иттифоқнинг 98-конференциясида иштирок этиш учун кеча Қоҳирага жўнаб кетди.

● «Маънавият ва маърифат» республика жамоатчилик маркази фаоллари йиғилишида Президентнинг «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги Фармони қабул қилингандан ўтган бир йил давомида амалга оширилган ишлар сарҳисоб қилинди, янги вазифалар белгилаб олинди.

● «Олтин мерос» халқаро хайрия жамғармасида ЮНЕСКО шафелигида «Марказий Осиё мамлакатлари маданиятига сармоялар» мавзуида уч кунлик халқаро анжуман бўлиб ўтди. Унинг ишида Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Туркманистон ва Тожикистон маданият вазирликлари вакиллари ҳамда маданият муассасалари ходимлари иштирок этишди.

● «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акционерлик компаниясида «ТРАСЕКА» лойиҳаси доирасида Марказий Осиё республикалари ва Хитой ўртасидаги транспорт йўлларини такомиллаштириш масалаларига бағишланган биринчи мувофиқлаштирувчи учрашув бўлиб ўтди.

● Президент Ислом Каримовнинг «Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари» асарига бағишлаб ўзбек, инглиз ва рус тилларида «Янги Ўзбекистон тарихи варақлари» кенг ҳажмли альбоми чиқарилди.

● БМТнинг тараққиёт дастури асосида Қарши шаҳрида хотин-қизлар ўқув маркази очилди. Аёллар бу ерда болалар тарбияси ва рўзғор юритиш масалалари юзасидан зарур маълумотлар, фойдали маслаҳатлар олиши мумкин.

● Самарқандда 17 турда музқаймоқ, пишлоқ, сариёғ, қаймоқ ишлаб чиқарадиган «Браво-сут» қўшма корхонасининг тақдимот маросими бўлди. Ўзбекистонликлар шериги бўлган «Тейлор финансион ЛТД» АҚШ — Литва фирмаси ушбу қўшма корхонага 1 миллион 200 минг доллар сармоя қўйган.

● Тошкентдаги журналистларни қайта тайёрлаш халқаро жамоатчилик марказида «Оммавий ахборот воситалари демократия шароитида: журналистлар фаолиятининг ҳуқуқий асослари» мавзуида семинар иш бошлади.

● Қумқўрғонлик Фахриддин Йўлдошев Андижонда ўтказилган «Намунали ижтимоий ёрдам кўрсатишда йилнинг энг яхши ходими» республика кўрик-танловининг мутлақ ғолиби деб топилиб, «Дамас» микроавтобуси билан мукофотланди.

● Наманганда вилоят хотин-қизлар қўмитаси ташаббуси билан анъанавий «Оила куни» ўтказилди.

ЖАҲОНДА

● Кеча Тожикистонда миллий байрам — мустақиллик куни нишонланди. Тожикистон расмий маъмурлари билан келишмовчиликлар сабабли Бирлашган тожик мухолифатчилари етакчиси Саид Абдулло Нурий келишилганига қарамасдан бу байрамда иштирок этиш учун Теҳрондан Душанбега келмади.

● Бугун Бокуда Ҳамдўстлик давлатлари ички ишлар вазирлари кенгашининг мажлисида жиноятчиликка қарши курашда ҳамкорлик масалалари кўриб чиқилади.

● 8 сентябрда Польшада НАТОнинг «Тинчлик йўлида шериклик» дастури доирасида АҚШ, Дания, Финляндия, Венгрия ва Польша кўпмиллатли кучларининг ҳарбий машқлари бошланди. Улар 19 сентябргача давом этади.

● Бугун Мадлен Олбрайт хоним АҚШ давлат котиби этиб тайинлангандан сўнг илк бор Яқин Шарққа расмий ташриф билан келади. У бир ҳафта давомида Исроил, Иордания, Миср, Сурия, Саудия Арабистони, эҳтимол Ливанда бўлиб, Исроил — Фаластин ўртасида боши берк кўчага кириб қолган музокараларни давом эттириш йўлларини излайди.

● АҚШ Президенти Билл Клинтон мамлакатнинг Ўзбекистондаги элчиси Стэнли Эскудерони АҚШнинг Озарбайжондаги элчиси этиб тайинлаш ниятида эканлигини эълон қилди.

● Россия оммавий ахборот воситалари хабарларига кўра бугун Чеченистонда шариат суди ҳукмига биноан яна икки жиноятчини аҳоли кўз ўнгида қатл этиш кутиляпти.

● Гаити қирғоғида йўловчи ташийдиган паром ҳалокатга учраши оқибатида ҳозирнинг ўзида 100 кишининг жасади топилди. Тахминан 1000 нафар йўловчи бўлган бу паромдаги кишиларнинг ярмидан кўпроғи ҳалок бўлган, деб ҳисобланяпти.

● Покистон Бош вазири Навози Шариф унинг мамлакати ядро қуроли яратиш босқичидан ўтганлигини расмий равишда эълон қилди. Бу баёнот унинг Нью-Йоркда АҚШ Президенти Билл Клинтон билан учрашуви арафасида берилганлиги бежиз эмас. Покистон Ҳиндистон каби ядро қурол-яроғларини таъқиқлаш кенг кўламли шартномасига қўшилишдан бош тортяпти.

● Зоирнинг (ҳозирги Конго Демократик Республикаси) собиқ диктатори Мабуто қувғинда рак касаллигидан вафот этди. Унинг шахсий бойлиги 10 миллиард доллар миқдорида баҳоланмоқда.

Сана

ҚОЗОҚ ЮРТИНИНГ КУЙЧИСИ

Ижодини драма жанридан бошлаган жаҳонга машҳур академик ёзувчи Мухтор Авезов

илк асари — «Енглик — Кебек»ни 1917 йилда ёзган эди.

«Енглик — Кебек» драма асари халқ ижоди асосида, яъни ривоят, оғиздан-оғизга кўчиб юрган достон сюжети асосида яратилган. Кейинчалик қайта ишлаш, қўшимча материаллар тўплаш жараёнида мукаммаллашган бу асар ҳозирги кунда ҳам қозоқ театри саҳнасидан тушмай келмоқда.

«Енглик — Кебек»дан кейинги унинг йигирманчи йилларда ёзган «Ким айбдор?», «Эскилик кўланкасида», «Етим» каби асарларида ҳам қозоқ хотин-қизларининг ҳаёти қаламга олинган. «Ўқиган азамат», «Уйланиш», «Сўнибёниш» каби асарларида эса ёзувчи ўша давр кишиларининг бир-бирига бўлган меҳр-оқибатларини очиб беришга қаратади.

«Янги мактаб» журналининг 1927-28-йиллардаги сонларида дастлаб эълон қилинган «Қараш-қараш» қиссаси эллигинчи йилларнинг сўнгида муаллифнинг қайта ишлови ва янги материаллари билан тўлдирилган ҳолда «Қараш-қараш воқеаси» деган номда 1960 йилда қайта нашр этилди. Қиссанинг бир неча хорижий тилларга таржима қилиниши ҳам унинг ғоявий-бадиийлигидан дарак беради.

Мухтор Авезов 25 тадан ошиқ пьеса ёзган драматург, ҳикоянавис бўлиши билан бирга тарихий мавзуларда йирик асарлар ҳам яратди. Адиб ижодининг чўққиси, унинг санъаткорлигини оламга танитган «Абай йўли» деган тўрт жилдлик тарихий эпопеясидир. «Абай йўли» тарихий романи ҳақида олимлар, адабиётшунослар, танқидчилар, кўзга кўринган атоқли қаламкашлар ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб, юқори баҳо берганларини яхши биламиз. Роман санъаткор ёзувчининг ўн беш йиллик тинимсиз меҳнатининг мевасидир. Ушбу романда ёзувчи машҳур маърифатпарвар оқин Абайнинг ҳаёти ва кураши орқали ўша даврдаги қозоқ халқининг турмушини санъаткорона тасвирлаб беради. Муаллифнинг юксак санъаткорлиги шундаки, у қозоқ юртининг куйчиси, маданият ва маърифатни тарғиб қилувчи «Евгений Онегин»ни қозоқ тилига ўгирган. У Хожа Аҳмад Яссавий, Сулаймон Боқирғоний, Сўфи Оллаёр каби сўфизмнинг йирик олимлари қатори Шарқ халқлари классиклари Низомий, Саъдий, Жомий, Навоий, Фузулий шеърияти чашмасидан баҳраманд бўлган.

Бадиий сўз санъаткори Мухтор Авезов номини ўзбек халқи ҳамиша зўр муҳаббат билан тилга олади. Айниқса Мухтор Авезовнинг мавлоно Ойбек билан дўстлиги ибрат бўлгуликдир. Адибнинг асарлари Ўзбекистонда жуда машҳур. Ватанимизнинг таниқли адиблари Мухтор Авезовнинг деярли ҳамма асарларини ўзбек тилига таржима қилганлар.

БУГУН

Республика байналмилал маданият марказида Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси қозоқ маданий маркази билан ҳамкорликда улкан адиб Мухтор Авезовнинг 100 йиллигига бағишланган катта адабий-бадиий анжуман ўтказади.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ,
Ўзбекистон халқ таълими аълочиси.

Истеъмолчи ҳуқуқи

ЯРОҚСИЗ МАҲСУЛОТЛАРГА — ҒОВ

Кўчага чиқдик, ҳар қадамда тижорат дўконига дуч келамиз, стол устига чиройли териб қўйилган, усти ялтироқ қоғозлар билан безатилган ширинликлар ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилиб ўтирган тижоратчиларни учратамиз.

Хўш, бу усти ялтироқ маҳсулотларнинг сифати қанақа? Истеъмолга қўйилган бу маҳсулотлар устидан ким назорат қилади? Ва ниҳоят харидорларнинг ҳақ-ҳуқуқлари қандай ҳимоя қилинади? Мана шулар ҳақида бизга «Ўздавстандарт» бош директори ўринбосари Холида Бобохонова қуйидагиларни гапириб берди:

— «Ўздавстандарт»нинг асосий вазифаси харидорларни истеъмолга яроқсиз маҳсулотлардан ҳимоя қилишдир. Ана шу мақсадда бизнинг ташкилотимиз маҳсулотларнинг сифати ва зарарсизлигини текшириб, уларга талабга жавоб бериши ҳақида сертификат беради. Сертификат текширилган бир хил номдаги ёки бир хил гуруҳдаги ҳужжатларда аниқ кўрсатилган маҳсулотларга берилади. Истеъмолга лойиқ эмас деб топилган яроқсиз маҳсулотларни қайта ишлаш ёки умуман йўқ қилиб юбориш керак бўлади. «Ўздавстандарт» давлат санитария-эпидемиология хизмати ҳамда республика табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси, маҳсулотни чегарадан ўтказмоқчи бўлган тақдирда эса божхона билан келишган ҳолда сертификат берилмаган ва талабга жавоб бермайдиган маҳсулотларни бутунлай истеъмолга чиқармайди.

Ҳозирги кунда пойтахтимизда бошқармамизга қарашли 20 та ташкилот ва 51 та лаборатория фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг ходимлари маҳсулот сифати ва зарарсизлигини аниқлашгач, бошқарма мутахассислари маҳсулотларга сертификат ёзиб беришади.

Газетхонларда ҳамма маҳсулотларга ҳам сертификат олиш керакми, деган савол туғилиши табиий, албатта. Шундай маҳсулот турлари мавжудки, улар, албатта, текширувдан ўтказилиши ва сертификат олишлари зарур. Булар қаторига биринчи навбатда озиқ-овқат маҳсулотлари, электр асбоб-ускуналари, енгил саноат маҳсулотлари (кийим-кечаклар, оёқ кийими), тиббиёт анжомлари, нефть маҳсулотлари ҳамда атроф-муҳит ва инсон саломатлиги билан боғлиқ маҳсулотлар киради. Сертификат талаб қилинмайдиган маҳсулотлар эса чегарадан сертификат сўралмасдан ўтказилади.

Яна шуни ҳам айтиб ўтишим лозимки, республикамизга кунига жуда катта миқдорда маҳсулотлар кириб келади. Ундан ташқари ўзимизда ҳам ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар ҳам анчагина. Ана шу маҳсулотларни ўз вақтида текширишдан ўтказиб, уларга сертификат бериш ходимларимиз зиммасида. Улар давлат техника назорати, давлат табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси, давлат санитария назорати қўмиталари билан узвий алоқада ишлайдилар. Давлат солиқ инспекцияси ходимлари билан ҳамкорликда режалар асосида саноат корхоналарида текширувлар, бозор ва магазинларда рейдлар ўтказиб турилади.

Шаҳримиз бозорларида ҳам махсус лабораторияларимиз фаолият кўрсатмоқда. Улар сертификат бермасада, бозорда сотилаётган маҳсулотларнинг истеъмол учун яроқли ёки яроқсизлигини аниқлаб, сотишга рухсат беради. Биз бу ишга бозор раҳбарларини жалб этиб, маҳсулот олиб келувчилар билан шартнома тузаётганда унинг сифати ва талабга жавоб беришига диққат-эътиборларини қаратишларини уқтирмоқдамиз.

Лекин шунга қарамай кўп ҳолларда талабга жавоб бермайдиган ноқулай жойларга дўкончалар ўрнатиб ҳар хил тез бузилувчи озиқ-овқат маҳсулотлари: тухум, колбаса, консерва маҳсулотлари, турли ичимликлар сотилаётганининг гувоҳи бўлмоқдамиз. Тўғри, уларда биз берган сертификатлар бор. Лекин ўша дўкон сотувчилари ноқонуний жойларда савдо қилиб истеъмолчи ҳуқуқлари ҳақидаги Қонунга зид иш қилаяптилар.

Шарифа ИЛЁСОВА
суҳбатлашди.

СУРАТЛАРДА: «Ўздавстандарт» лабораторияси мудири Акида Усмонхўжаева (ўртада) муҳандис Умида Мусаева ҳамда Марина Баягиналар иш устида; муҳандис Пария Рўзиева ва Васила Абдуллаевалар ўз ишларини сидқидилдан бажарадилар.

Рашид Галиев олган суратлар.

Йўловчилар 3-автобус саройи акциядорлик жамиятига қарашли, метронинг «Мустақиллик майдони» бекати — «Қорақамиш 2/4» йўналиши бўйлаб қатнайдиган 85-йўналиш ҳайдовчиларининг беминнат хизматидан мамнунлик билдирмоқдалар. Шу сабаб мазкур автокорхона жамоаси ишлари билан танишишга қарор қилдик.

Транспорт

ЙЎЛОВЧИЛАР МАМНУН ЙЎНАЛИШ

— Маълумки, бозор иқтисодиётига ўтиш ҳар бир корхона раҳбаридан, унинг ҳар бир меҳнатчисидан ўз ишига янгичасига, тадбиркорлик, изланувчанлик билан, чуқур масъулият ҳис этган ҳолда ёндошишни талаб қилади, — дейди 3-автобус саройи акциядорлик жамияти бошқаруви раиси Мухтор Йўлдошев. — Биз ўз ишларимизни ташкил этишда ана шу талабларга қатъий риоя қилаяпмиз. Бу ўз самарасини бермоқда. Ишимизни эришган кўрсаткичларимизга қараб баҳолашингиз мумкин. Даромадлар бўйича бу йилги етти ойлик топшириқ муддатидан олдин бажарилди. 65, 85, 109, 108, 123-йўналишдаги автобусларнинг ҳайдовчилари режани муттасил ортиғи билан бажариб келишмоқда. Улар хизмат кўрсатиш маданияти, интизомнинг юқорилиги, кўнгилсиз йўл-транспорт ҳодисаларига йўл қўймасликлари туфайли бошқаларга намуна бўлишмоқда. Автобус саройимизда ҳозирги кунда жами 904 ишчи-хизматчи меҳнат қилмоқда. Уларнинг 470 нафари — ҳайдовчилар. Намунали иш шароитлари яратилганлиги учун жамоамизда кадрлар қўнимсизлигига барҳам берилган. Эркин Насимов, Рихсивой Мираҳмедов, Ниғмат Ортиқов, Ғулом Шамсуддинов каби фидойиларимизнинг ушбу корхонада ишлаётганларига 15 йилдан ошди. Улар ёш ҳайдовчиларнинг тажрибали мураббийлари ҳисобланадилар.

Жамоамиз эришаётган ютуқларда Шавкат Йўлдошев, Анвар Азизхўжаев, Ҳожимурод Маликов каби таъмирловчи ишчиларнинг ҳиссаси катта.

Жамоамизнинг ибратли ишлари эътиборга олиниб, 1996 йилда шаҳар ҳокимлиги томонидан корхонамизга 14 та «Мерседес» русумли янги автобуслар берилди.

— Албатта, ҳамма ишхоналардагидек, эришилаётган ютуқлар фидойи ишчиларимиз самарали меҳнати натижасидир, — дейди суҳбатга қўшилиб корхона касаба уюшмасининг раиси Мирсоат Раупов. — Ишчиларнинг яхши ишлаши эса касб бўйича малакасидан ташқари, уларга қилинаётган ғамхўрликка ҳам боғлиқ. 1997 йилнинг биринчи ярим йиллигида корхонамиз маъмурияти томонидан уруш қатнашчиларига, кам таъминланган оилаларга, нафақахўрларга 46 минг сўмдан кўпроқ ёрдам пули ажратилди.

Корхонамиз ишчи-хизматчилари режани бажаришига қараб ҳар ойда моддий рағбатлантириб борилмоқда. Тунда автобусларни таъмирловчилар учун бепул иссиқ овқат ташкил этилган. Нафақахўрлар, уруш қатнашчилари учун шу йил июль ойида Самарқанд шаҳрига бепул саёҳат уюштирилди.

Ишчи-хизматчиларнинг дам олиб, даволаниб келишлари учун 20 та, уларнинг фарзандларига 68 та бепул йўлланма берилди.

Юсуф МУҚИМБОЕВ.

Ҳамкорлик

ХАРИТАШУНОСЛИК РИВОЖИ ЙЎЛИДА

Яқинда шаҳримизга Германиянинг «Ханд Артман» фирмасининг директори жаноб Хайн Артман келди.

— Фирмамиз босмахонада қўлланиладиган ҳар хил ускуналар ишлаб чиқариш билан шуғулланади, — дейди Хайн Артман жаноблари. — Бизнинг ускуналар қимматли қоғозлар босиб чиқариш, хариташунослик маҳсулотларини тайёрлашга йўналтирилган.

Тошкентда ҳозир «Меркатер» деб номланган янги дастур бўйича харита станцияси ишга тушиш арафасида. Бу дастур бизнинг фирмамиз томонидан ишга туширилади. Бу Тошкент картография фабрикасидаги биринчи станциядир. Бундан ташқари, Ўзбекистон билан ҳамкорликка йўналтирилган фирмамизнинг яна бир неча катта режалари бугунги кунда кўриб чиқилмоқда.

Фикримнинг исботи сифатида шуни айтмоқчи эдимки, биз яқин келажакда жаҳоннинг хариташунослик соҳасида машҳур бўлган янги тизимини Тошкентда ишга тушириш арафасидамиз. Уйлайманки, бу ўз навбатида Ўзбекистон хариташунослик саноатининг ривожланишига катта туртки бўлади. Ҳаммамизга маълумки, бу саноатнинг ривожи ўз навбатида халқ хўжалигининг ривожланишига ҳам маълум маънода ҳиссасини қўшади. Айтиш мумкинки, ушбу хариташунослик тизими ҳозирча Ҳамдўстлик давлатларида ягонадир.

Юқорида айтиб ўтилган Тошкентдаги картография фабрикасида яқин фурсат ичида ишга тушиши мўлжалланган «Меркатер» дастури асосида геология соҳасидаги, топография соҳасидаги, умуман халқ хўжалигининг барча соҳаларида қўлланиладиган энг замонавий хариталар ишлаб чиқилади.

Суҳбатдош
Одил ҲАЙДАРОВ.

Пойтахтда ҳавони мўътадил қиладиган, қалбларга сокинлик элтувчи фавворалар ҳам бунёд этилаётир. Уларни ким қураётганлигини ҳамма ҳам билмаса керак. Бу ҳақда биз «Энергетика ва электрлаштириш вазирлигига қарашли «Гидролойиҳа» илмий-тадқиқот институти акциядорлик жамиятининг раиси Фаррух Мирзаевга мурожаат қилдик.

Ободончилик

ТОШКЕНТ ФАВВОРАЛАРИ

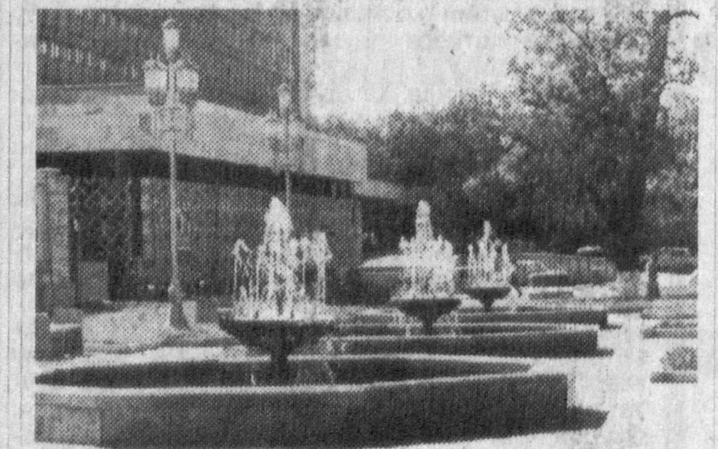

— Илмий-тадқиқот институтимиз жамоаси илгари бундай фавворалар қурилиши билан шуғулланмас эди. Лойиҳалар ҳам тайёрламаган. Аслида биз катта-катта гидроэлектростанциялар қурилиши билан банд бўлсакда, лекин гоҳ-гоҳида шаҳар ичидаги мўъжазгина фавворaларни бунёд этган вақтларимиз ҳам бўлган. Нурсозлар шаҳарчаларида дунёга келган митти фаввoрачалар шулар жумласидан.

Хуллас, бироз бўлсада, бу соҳада тажриба тўплаганмиз. 1994 йилдан бошлаб, хабарингиз бўлса, азим Тошкентимизда жуда катта қурилиш ишлари бошланиб кетди.

Бир куни шаҳар ҳокими Козим Тўлаганов барча муҳандис-техник, меъмор, сув хўжалиги мутахассисларини ҳузурига чорлаб, хориж мамлакатларидан бирида ажойиб, дилтортар, ноёб фавворaларни кўрганини, бизда ҳам ана шундай фавворалар қуриш зарурлигини айтди. Биринчи навбатда уларни Амир Темур хиёбонида барпо этиш кераклиги ҳақида таклиф киритилди. Уни ишга туширишганда, фаввoрадаги сув кўнгилдагидек осмонга кўтарилиб тушмаганлиги кўпчиликка маъқул бўлмади. Шунда ҳоким «Сизлар мутахассиссизлар, келинглар, бошлаган шу хайрли ишни охирига етказайлик. Яхши ниятларимиз амалга ошсин», — дея бизга муҳим топшириқ берди. «Уриниб кўрамиз», дея тезда ишга шўнғиб кетдик. Институтимизда илмий текшириш бўлими бошлиғи Фаридун ака Ҳусанхўжаев раҳбарлигида катта ишлар қилинди. Олиб борилган изланишлар ўз самарасини берди.

Аввалига биз бу тажрибани лаборатория шароитида синовдан ўтказдик. Уни амалиётга тадбиқ этиб, қилган меҳнатимиз зое кетмаганлигининг гувоҳи бўлдик.

1995 йили Мустақиллигимизнинг 4 йиллиги арафасида Амир Темур хиёбонида фаввора қуриб бердик. Яна бири шаҳар соғлиқни сақлаш бош бошқармаси биноси ёнида юзага келди. Бошқаси эса илгариги «Дўстлик» қаҳвахонаси ўрнида бунёд этилди.

Ўзингиз ҳам бунинг кўп гувоҳи бўлгансиз: пойтахтимизнинг кўчаларини кезиб юрган пайтингизда фавворалар атрофида юзлаб одамлар тўпланиб турuшади.

Дарҳақиқат ёзнинг саратон кунларида ким ҳам фаввора ёнида бир лаҳза туришни ёқтирмайди, дейсиз.

Биз бир нарсадан мамнунмиз. Бизнинг лойиҳамиз асосида қурилган бу фавворалар шаҳримиз чиройига чирой қўшиб турибди.

Фавворaларнинг фойдали томонлари ҳам кам эмас. Биринчидан у инсон асаб тизимини мустаҳкамлайди, чарчоқларни ёзади. Иккинчи тарафдан куч билан отилган фаввора суви чор-атрофга салқинлик тарқатади, табиатни янгилайди, ҳаводаги озон моддасини бойитади. Хуллас фавворалар чирой бағишлаш билан бирга, инсон саломатлигини мустаҳкамлашга ижобий таъсир кўрсатади. Уларни қуриш учун кўп маблағ талаб қилинсада, барибир кўпайтириш зарур.

Шаҳримиз кундан-кунга гўзаллашиб бормоқда. Мустақилликка юз тутганимиздан кейин бизнинг ўлкага чет эллик меҳмонлар келиши кўпаймоқда. Бир нарсага эътиборингизни қаратмоқчиман: пойтахтимиздаги Темурийлар тарихи давлат музейи ёнида доимо иккита сураткаш туради. Ажнабий меҳмонлар келиб расмга тушадилар фаввора ёнида. Бундан ташқари Тошкентимизда яшовчи кишилар, пойтахтимиз меҳмонлари кеч соат 9-10 ларда кўчага сайрга чиқишиб, фавворалар ёнидаги қаҳвахоналарда ўтиришга ошиқишади. Ота-оналар, болалар кўнгли бундан олам-олам қувончларга тўлади.

Биринчи фавворани қурганимиздан кейин республикамизнинг кўпгина жойларидан буюртмалар туша бошлади. «Жар» спорт-соғломлаштириш мажмуида катта фаввора қурилди. Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги олдидаги фавворанинг лойиҳасидан тортиб, қурилишигача барчасини ўзимиз бажардик. Самарқандда очилган Амир Темур майдонидаги фавворалар лойиҳасини ҳам биз тайёрлаб берганмиз. Бундан фахрланамиз. Урганчда ҳам бизнинг саъй-ҳаракатларимиз билан вилоят ҳокимлиги олдида ажойиб фаввора қурилган. Наманганда ҳам гулдек очилиб турган фаввора бунёд қилдик. У ҳаммага манзур бўлди.

Мутахассисларимиз етарли. Аммо ишимиз машаққатли. Юқорида айтиб ўтганимиздек, тажриба аввалига лаборатория шароитида синалади. Шундан кейин амалиётга жорий қилинади.

Хуллас, бизнинг ишимизни селекциячи олимлар меҳнатига қиёсласа бўлади. Изланувчан олим Фаридун Ҳусанхўжаев бошчилигида яратилган фавворалар турлари ранг-баранглиги, хиллари 20 тага етиб қолди.

Эътибор қилган бўлсангиз шаҳримиздаги фаввора қурилишида бир хиллик йўқ. Ўхшашларини қуриш тўхтатиб қўйилган. Янгилик керак, бетакрор бўлиши шарт.

Мустақилликнинг 6 йиллигига атаб кўп жойларда янги фавворалар ишга туширилди. Улардан бири Тошкент шаҳар ҳокимлигининг янги биноси олдида бўлди.

«Юнусобод» теннис кортида, кўплаб маданият ва истироҳат боғларида фавворалар қурилиши ниҳоясига етди.

Москва, Санкт-Петербургдан келган мутахассислар ҳам бизнинг бажарган ишларимизга қойил қолишиб, буюртма беришди. Уларнинг илтимосини ҳам адо этишимиз керак.

Бобур боғида иккита катта сув ҳавзаси қурилаяпти. Тўқимачилар маданият саройи олдида жуда катта фавворалар бунёд қилинмоқда. 100 метр узунликда бўлади. Ярим йилдан сўнг битиши керак. Бу — шаҳримиздаги энг катта фаввора ҳисобланади.

Очил ҲАЗРАТОВ
ёзиб олди.

Болалик — сирли дунёдир. Ҳамма нарса қизиқ туюлади, саволлар ҳам туғилаверади: «Бу нима?», «Нима қиляпсиз?» «Нега?» каби бошкети йўқ саволларга бир кунда неча бор дуч келамиз. Баъзан энсамиз қотиб, жажжи болажонларимизни уришиб ҳам берамиз.

Боликнинг фасллари алмашиниб туради, худди йил фаслларига ўхшаб. Беш яшар қизалоқ қўғирчоқларга ўчдир. Аммо у улғайиб, мактаб ёшига, сўнгра ўсмирлик вақти ўтиб, ёшлик даврига қадам қўйганида, бошқача туйғуларнинг таъсирига берилади. Энди унинг вужудини ёшлик фасли банд қилади.

Мулоҳаза

ҚЎҒИРЧОҚ ЮЗ-КЎЗИДА

шарқона ибо ва ҳаё бўлсин

Чарос кўзлари порлаб турган қизалоқ жонсиз ўйинчоқни «чақалоқ» деб билади. Уни ухлатиш учун билганича «алла» айтади, «онаси» бўлиб овқатлантирган, ўйнатган бўлади. Бийрон-бийрон қўшиқ куйлайди:

Қўғирчоғим Наташа,
Еб қўйибди кўп каша.
Энди нима қиламиз,
Дўхтир айтиб келамиз.
«Алло, алло,
дўхтиржон.

Бизда битта касал бор.
Фамилияси ўйинчоқ,
Ўзи эса қўғирчоқ!»

Боғча ёшидаги қизалоқларимиз тилида ёд бўлиб кетган бу қўшиқ нега «Наташа» исмли қўғирчоқ ҳақида? Дейлик. Наргиза, Озода ёки Дурдона ҳақида эмас?...

Истаймизми, истамаймизми «Наташа» номли қўғирчоқ ҳақидаги қўшиқ мустабид тузум пайтида тилдан тилга, йилдан йилга кўчиб, фарзандларимизнинг онгига ўрнашиб қолди. Чунки бизнинг миллий қадриятларимиз топталган, қораланган йилларда қўғирчоқларимиз ҳам мовий кўзли, сочлари олтин ранг қиёфада дўконларга чиқариларди. Чунки Тошкент ўйинчоқлар фабрикасида ишлаб чиқарилган овунчоқ вазифасини ўтайдиган қўғирчоқларга ҳам ўша ташқи кўринишларига хос қиёфа ато этишарди. «Наташа», «Лена», «Ольга» каби исмли қўғирчоқларни барибир болаларимиз суйишар, ардоқлашар, сап-сариқ сочларини тараб ҳам қўйишар, уларга атаб қўшиқлар тўқишарди.

Дарвоқе, қўғирчоқ фақат овунчоқмикан? Агар у ўйинчоққина бўлса, нега ўғил болалар қизиқишмайди, қўлларига берсангиз, отиб юборишади?!

Қўғирчоқ аввало ўйинчоқ, миттигина қизалоқларни йиғидан тиндирадиган, уларнинг тасаввуридаги чақалоқдир. Бугун қўғирчоқ ўйнаб, уни қўлидан туширмаётган ана шу шаддодгина, ҳар бир ҳаракатида онасига тақлид сезилиб турадиган қизчаларнинг болалиги йиллар ўтиб, оналик фаслига ўрин бўшатиб берганида, бу туйғуларнинг роли яна бир карра сезилади. Улар ана шунинг учун ҳам «Қўғирчоқ олиб беринг!» деб хархаша қиладилар. Бу бокира, булоқ сувидек тиниқ туйғу уларга ўз оналарининг қонидан ўтса не ажаб?

* * *

Ривожланган давлатлардан бири — АҚШда ишлаб чиқарилган машҳур «Барби» қўғирчоғини эслайсизми? Ҳақиқий инглиз аёлига хос белгилар мужассам унда. Новча, тиккомат, кўзлари кўкиштоб, сочлари сарғиш. Юзидан инглиз аёлларига хос очиқлик, латофат барқ уриб турибди. Унинг танаси ғоятда пишиқ ишланган. Қўл-оёқларини қанча ҳаракатлантирманг бузилмайди, синиб ёки чиқиб кетмайди. «Барби»ни узоқ муддат овунчоқ қилиш мумкин.

Баъзи сохта тадбиркорлар тайёрлаган «Барби»нинг эса бошини танидан жудо қилиш, яна ўрнига қўйиш, қўл-оёқларини чиқариш мумкин. Бечора қўғирчоқ қанчалаб қизчаларнинг қўлида «ҳалок» бўлди. Атайлабдан эмас, беҳосдан қилинган бир ҳаракатнинг «қурбони» бўлган бу «ишбилармон»ларимизнинг «Барби»си бир соат ичидаёқ бузилиб, титилиб, ахлат яшикларга ташланаверди. Чунки у алдам-қалдам йўллар билан тайёрланган қўғирчоқ эди. Эҳтимол, уни дунёнинг бошқа мамлакатларида харид қилишмагандир. Эҳтимол, моллари бошқа давлатда ўтмаслигини билган бу тадбиркорлар уни фақат бизга сотишгандир. Хуллас, «Барби»га кўпчилик баҳо бериб бўлди.

Бизнинг қўғирчоққа мойил қизчаларимиз, фарзандини доимо шодлантиришни истайдиган оналаримиз ҳам анойи эмас. Улар синалган отнинг сиртидан ўтишди.

Ҳозирги вақтда «Семурғ» ҳиссадорлик жамиятига айлантирилган собиқ ўйинчоқлар фабрикасида жами 20 га яқин турли хилдаги ўйинчоқлар ишлаб чиқарилмоқда. Уларнинг сифати қандай? Тўғрисини айтганда бу ерда ишлаб чиқарилаётган қўғирчоқлар ўша «ишбилармонлар»никидан ўлса, ўлиги ортиқ. Ҳозир фабрика қошида ижодий лаборатория очилган. Ҳақиқий миллий кўринишдаги қўғирчоқ яратиш устида изланишлар кетяпти. Ўзбек хотин-қизларига хос белгилар унда бошдан-оёқ мужассам этилмоқда. Лабораторияда ижод қилаётган рассомлар қўғирчоқлар этнографиясини ўрганишмоқда. Ўзбекистондаги барча вилоятларда хотин-қизларнинг юз-кўзи, кийиниши, ташқи белгилари, урф-одатлари ёки яшаш тарзлари қисман бўлсада бир-биридан фарқ қилади. «Семурғ» ҳиссадорлик жамияти ўз олдига шуни мақсад қилиб қўйдики, ҳар бир вилоятга хос белгилар чуқур ўрганилади ва умумлаштирилади. «Тошкент» мавзуси устидаги изланишлар муваффақиятли бўлди. Самарқанд, Фарғона ва Қашқадарё вилоятларининг қўғирчоқлари ҳам вужудга келиш арафасида.

Юз-кўзида шарқона ибо ва назокат ёғилиб турган қўғирчоқлар илгари ниҳоятда кам миқдорда чиқарилар, сотувда кўринмасди. Чунки «Семурғ» қўғирчоқларининг жуда катта туркуми Туркманистон, Хоразм тарафларга кетиб қоларди. «Семурғ» Тошкент рассомчилик билим юрти талабалари орасида кўрик-танлов эълон қилди. Энг яхши сурат намунасини танлаб олиб, янги қўғирчоқ модели яратиш мўлжалланмоқда.

Турмушда ҳамма нарса диалектикага, яъни бир-бирига боғлиқ. Биз мустақиллик байроғини кўтара туриб, ўз элимизда, она Ватанимизда, жонажон тилимизга, шахсий эркимизга, ўлмас миллий урф-одатларимизга эга бўлиш нашидаси нақадар завқли эканлигини туйган эдик. Миллатнинг қиёфаси нафақат унинг тилида, урф-одатларида, балки тарбияга — энг нозик жараёнга хизмат қиладиган ўйинчоқларида ҳам акс этиши керак экан.

Тасаввур қилинг, шарқона бир Қўғирчоқ. Хонатлас унга шундай кўрк бағишлаб турибди. Қоп-қора икки ўрим сочи белида. Бошида дуррача. Кўзлари-чи, кўзлари? Қорачиқлари шу қадар маънога, ақлга тўлаки, лўппи юзи ана шу ифодани ибосию назокатига қориштириб, яшириб турганга ўхшайди.

Ҳулкар ТЎЙМАНОВА.

Туҳфа

ЗАМОНАВИЙ МАКТАБДА

Сергелилик ўқувчилар қурувчилардан ажойиб совға олдилар. Улар учун қурилган янги, замонавий мактаб ўқувчиларга ўз бағрини очди.

5 ва 6-Сергели даҳасидаги кўп қаватли уйлар ўртасида қад кўтарган 1250 ўринга эга бўлган бу мактабда ўқувчиларнинг ҳар томонлама билим олишлари учун барча шароитлар яратилган.

Ҳа, ушбу 322-мактабнинг ташқи кўринишидан тортиб унинг ичида яратилган барча қулайликлар кишини мамнун қилади. Қулай синфлар, тажриба хоналари, мажлислар ўтказиладиган зал, иккита спорт зали, футбол, баскетбол майдонлари, иккита теннис корти буларнинг барчаси ана шу мактабда таълим оладиган ўқувчилар ихтиёридадир.

Янги ўқув йилининг биринчи кунида ўтказилган дастлабки дарсларда ўқитувчи ва мураббийлар ўқувчиларга мустақилликка эришган она Ўзбекистонимиз ҳақида, мустақиллик берган улуғ ва муқаддас неъмат ҳақида ҳаяжон билан сўзлаб бердилар. Кейин эса ўқувчилар бошқа фанларни ўрганишга киришдилар.

— Ана шундай замонавий мактабда ўқувчиларга таълим бериш нақадар яхши, — дейишмоқда мактаб ўқитувчилари.

Саид БОТИРОВ.

СУРАТЛАРДА: янги мактабнинг ташқи кўриниши; мактаб ўқитувчилари Назира Салимова ва Гавҳар Абдуллаева ўқувчиларга физика ва математикадан сабоқ беришади; ўқитувчи М. Хаттабоева ўқувчилар билан.

Равиль Альбеков ва Рашид Ғалиев олган суратлар.

Нишондорларимиз

ЁШЛАР ҚАЛБИ — ОЧИЛМАГАН ҚЎРИҚ

Ўзбекистон халқ артисти Муҳаббат ЙЎЛДОШЕВА билан суҳбат

— Муҳаббат опа, яқинда Президентимиз Фармонлари билан мукофотланганлар орасида сизнинг номингизни ўқиб жуда қувондим. «Меҳнат Шуҳрати» ордени олганингизни эшитиб, қалбингизда қандай ҳис-туйғулар уйғонди?

— Мустақиллик йилларида ҳукуматимиз томонидан санъаткорларга ва санъатга бўлган эътибор кучайди. Бу бизни янада самаралироқ ишлашга ундайди. Айниқса мен ишлайдиган даргоҳ келажагимиз бўлмиш ёш авлодни ватанпарвар, софдил, оқибатли қилиб тарбиялашга ўз ҳиссасини қўшишга хизмат қилади. Бир донишманд айтган экан: «Қарияли уй — парили уй» деб. Ёшим 70 дан ошган бўлса-да ҳамон саҳнани тарк этганим йўқ. Ниятим янги-янги роллар билан халқимга хизмат этиш, уларнинг меҳр-муҳаббатини қозонишдир.

Ўша куни трамвайда келаётсам қўшни кўчада яшовчи бир киши (мен ҳатто уни танимайман ҳам): «Опа, газетани ўқидингизми? Ҳукуматимиз сизни тақдирлабди», деди. Уйга келсам тарбиячи бўлиб ишлайдиган қизимиз Муҳаббатхон Ҳошимова ҳам телефон орқали қутлаб қолди. Шундан кейин жуда хурсанд бўлиб кетдим. Бу нишон фақат менгагина эмас, бутун жамоамизнинг ёш авлодни тарбиялашга қўшаётган ҳиссаси учун берилган, деб ҳисоблайман. Театрда 1939 йилда иш бошлагандим. Бошқа театрларга кўп бора ишга чақиришди. Аммо қалбим кўри шу театрда экан, ҳеч қаерга кетолмадим. Шу йиллар ичида ҳар хил ролларни яратдим. Уларнинг ижросига баҳони томошабинлар, мутахассислар беришар.

— Яқинда театр саҳнасида «Эсиз умр» деб номланган спектакль премьераси бўлиб ўтди. Унда сиз ижро этган Қаноат хола роли томошабинларнинг олқишига сазовор бўлди. Шу спектакль ҳақида фикрларингизни билмоқчи эдик.

— Бу асар Ёнғин Мирзо ва Омон Шариповларнинг «Фарзандим — жигарбандим» асари асосида юзага келган. Спектаклда театрнинг ўн битта кекса артисти роль ижро этди. Асарни катталар ҳам, болалар ҳам бирдай севиб кўришлари мумкин. Чунки унда кўтарилган масалалар ҳозирги замондаги энг долзарб масалалардир. Спектаклда тасвирланган оилавий можаролар ва бола тарбияси хусусидаги фикрлар кўпчиликнинг юрагидаги «тош»ни эритишга хизмат қилади, деб ўйлайман.

— Катта авлод вакилларидан бир пайтлар театр саҳналарида янги спектакллар қўйилганда томоша залларига одам сиғмай кетарди, деган сўзларни кўп бора эшитганман. Сизнингча нима қилса театр томошабинлар билан гавжум бўлади?

— Ёш томошабинлар театри ҳеч қачон томошабинсиз қолган эмас. Чунки тасаввур қилинг, фақатгина Тошкент шаҳрининг ўзида бир кунда юзлаб чақалоқ дунёга келади. Мана шу гўдаклар вояга етгунларича бизнинг томошаларимизга албатта келишади. Тўғри, томошабинлар сони балки бироз камайгандир, лекин биз боғчалар, мактаблар билан алоқани янада яхшилаш эвазига, замонабоп, болаларбоп спектакллар яратиш эвазига яна аввалги ҳолатга қайтдик.

— Эшитишимча, мактабда студия очган эмишсиз...

— 1990 йилда шартнома асосида Себзордаги 146-мактабда мақомчи Обиджон Ҳакимов билан биргаликда иш бошлаган эдик. Шартномага кўра театр мактабга декорация ва кийим-кечаклар бериши керак. 40 га яқин бола шуғулланяпти. Ҳозир бу болаларнинг мақом ижро этишларини бир эшитиб кўринг, маза қиласиз. Энг аввало, мен санъатни севган одам жуда дидли бўлишини ва ундан бирон ёмонлик чиқмаслигини таъкидлашни истардим. Мактабга борганимдан кейин ўқитувчилик нақадар қийин касб эканлигини англаб етдим. Болалар руҳиятини дуруст билмаган муаллимни яхши муаллим деб бўлмайди. Мен болалар руҳиятини ҳам, шеърни санъаткорона қилиб ўқишни ҳам шу ерда ўргандим. Ҳатто тўполончи, дарс қилмайдиган болалар ҳам студияга қатнаша бошлагач ўзгарди. Ҳозир мактабда ўтказилаётган бирон бир тадбир студиядаги болаларсиз ўтмайди. Бу нарса болаларни янада руҳлантиради, яхши ўқишга, янги нарсаларни ўрганишга ундайди. Мана, кўрдингизми санъатнинг кучи нимага қодирлигини. Менинг назаримда санъат яхшилик уруғини сочувчи бир гиёҳ. Болалар билан ишлаш ҳеч оғирлик қилмайди, фақат завқ бағишлайди. Келажагимиз бўлган ёшларда санъатга меҳр уйғотиш эди ниятим, кўриб турибсизки, бунга эришдим. Ҳа, айтгандай Фарида Умарова деган қизимиз бу ишларнинг барида менга яқин ёрдамчилик қилаётир.

— Болалар тарбияси хусусида қандай фикрдасиз? Ҳозирги болалар бебош бўлиб кетяпти деган сўзлар тез-тез қулоққа чалиниб қоляпти...

— Бола тарбияси жуда оғир юмуш. Бу иш кўпроқ аёл зиммасига тушаётир. Аёл ҳам эрига, ҳам боласига муомала қилишни билиши керак. Болаларнинг тарбиясида ота-онанинг бир-бирлари билан уришишлари, сўкинишлари ҳам «ўз мевасини» беради, албатта. Менимча болаларни меҳнатга ўргатиш керак. Лойниям пишсангиз пишийди. Фарзандларимизни ҳар томонлама баркамол қилишга интилиш даркор. Мана ҳозир ҳукуматимиз томонидан янги алифбо жорий этилган. Агар бола янги алифбони ўрганса, чет тилини ўрганиши ҳам осон кечади. Тил билмасдан, билимли бўлмасдан узоққа бориб бўлмайди. Бу нарсани энг аввало, ота-оналарга тушунтиришимиз керакка ўхшайди.

Ёшлар қалбини очилмаган қўриққа ўхшатаман. Эсингизда борми, қайси бир йиллари қўриқ ерларни очиш учун кўплаб ёш-яланглар жалб қилинган эди. Уларнинг машаққатли меҳнатларидан сўнг ўша ерлар гуллаб-яшнаган жойларга айланганди. Бу билан нима демоқчиман, биз катталар фақат тинимсиз меҳнат қилсаккина, кутилган натижага эришишимиз мумкин.

— Оила — муқаддас даргоҳ. У ҳам кичкина, ўзига хос бир мамлакат. Кейинги йилларда оилавий жанжаллар кўпайиб эр-хотиннинг бирлиги йўқолиб, ажралишлар бирмунча ошди. Сизнингча, оилани сақлаш учун нима керак?

— Қизим, мен ҳам бу нарса тўғрисида кўп ўйлайман. Чунки авваллари ўзбек хонадонларида бундай номақбул иш деярли учрамасди. Оилани сақлаш учун назаримда, энг аввало бирлик керак. Агар оила бир бўлса, сизнинг сирингиз тўрт девор ичидан чиқмайди. Аёл унутмаслиги керакки, донолар айтганидай: «Эр рози — худо рози». Эрини оёқости қилган аёл барибир бир кунмас бир кун хўрликка, хорликка дучор бўлади. Эркакларимиз ҳам баъзан мен пул топиб келяпман, оиламни таъминлаб қўйибман деб ҳаддиларидан ошиб кетадилар. Бу ҳам нотўғри. Эр-хотин бамаслаҳат бирликни сақлаб иш тутсалар, ҳаммаси рисоладагидек кечади.

— Ижро этган ролларингизнинг қайси бири кўнглингизга яқин?

— «Ўз уйингдасан» спектаклидаги Меҳри хола ҳамда «Сенинг тақдирингда» спектаклидаги Мастура образларини жуда севиб ижро этаман.

Суҳбатдош Маърура НАБИЕВА.

СУРАТДА: Муҳаббат Йўлдошева «Оқ кема» пьесасининг муаллифи Чингиз Айтматов билан (чапдан иккинчи).

Таълим

БУ ЕРДА ТАРЖИМОНЛАР ЕТИШАДИ

Мустақилликка эришганимиздан буён жаҳон тилларини ўрганишга бўлган иштиёқ жуда кучайди. Айниқса Ўзбекистон жаҳон тиллари университетига қарашли Республика тил таълим маркази фаолиятини бошлагандан кейин талабгорлар сафи яна ошди. Бу ерда амалга оширилган ишлар ва режалар ҳақида марказ директори Аббос Ирисқулов қуйидагиларни гапириб берди:

— Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1991 йил 29 июлдаги 197-сонли қарорига мувофиқ тил таълим маркази ташкил этилди. Мана шу ўтган олти йил давомида ўн минг ўқувчи инглиз, немис, француз ва испан тилларини ўрганиб, таржимонлик мутахассислигини эгалладилар. Ўтган 1996-97 ўқув йилида марказни 1400 ўқувчи битирди. Бу ҳар йилдаги кўрсаткичдан анча кўп демакдир. Шунингдек юртимиздаги хорижлик фуқаролар, айниқса турклар, корейслар, голландиялик ва бельгияликлар ўзбек ва рус тилларини ўрганишга ҳаракат қилишмоқда.

Курсимизга қабул қилинадиган ўқувчиларнинг 500 нафари иқтидорли ўқувчилар бўлиб, улар йўлланма асосида бепул ўқитилади. Бошқалар эса хўжалик ҳисобида билим оладилар. Дарслар жадвали гуруҳлардаги ўқувчиларнинг имкониятларига қараб тузилади. Уларга малакали 50 нафар ўқитувчимиз дарс беради. Курслар 3, 5, 10 ойлик бўлиб, ўқувчиларга замонавий усулда дарс ўтиш ташкил этилади. Аудио ва видео кассеталардан, Америкадан келтирилган махсус адабиётлардан фойдаланилади. Жадаллаштирилган курслар учун таржимонлар ва ўқитувчилар гуруҳи билан ҳамкорликда ўқув қўлланмалари ҳам яратдик. Замонавий адабиётларни, аудио ва видео кассеталарини юртимизга олиб келишимизда Англия, Америка, Германия элчихоналари вакиллари яқиндан ёрдам беришмоқда.

Бу йил Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлигининг рухсати билан боғчаларда инглиз тилини ўргатишни ўз оталиғимизга олмоқчимиз. Шунингдек Марказий Осиёга беғараз ёрдам корпорацияси билан қўшма корхона тузиб, улар ёрдамида 2 та компьютерни ўрганиш синфини ташкил этамиз. Бунда дарс жадаллаштирилган усулда бўлиб, ўқиш бир ой давом этади. Қисқа вақт ичида 100 нафар ўқувчи компьютерда ишлай олишни ўрганади.

Марказимизда қайси давлатнинг фуқароси қандай тилни ўрганмоқчи бўлса ёки фуқароларимиз хорижий тилларни тўлиқ ўрганаман десалар барчасига имконият бор. Келтирилаётган адабиётлар ва қўлланмаларга қўшимча таржимонлар гуруҳи янги-янги китоблар, дарсликлар яратишмоқда.

Энди режалар ҳақида тўхталадиган бўлсак, биз мутахассисликка йўналтирилган инглиз тилини алоҳида ўргатиш бўйича кенгайтирилган курсни ташкил этишни белгилаб қўйдик. Яъни бунда банк, солиқ, бухгалтерия, тиббиёт ва бошқа соҳаларда ҳам мутахассислар инглиз тилида ҳамкорлари билан фикрлаша олишларига имкон туғилади. Бу йўналишдаги ишимизга Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Ўзбекистон жаҳон тиллари университети бош-қош бўлмоқда. Мана бир мисол: май ойида Халқаро кинофестиваль бўлиб ўтди. Ана шунда бизнинг муаллимлар жамоаси таржимонлик қилишди.

Бундан ташқари ўқитувчиларнинг малакасини оширишга ҳам алоҳида эътиборни қаратаяпмиз. Улар учун курслар ташкил этиб, америкалик мутахассислар дарс беришаётир. Бу ҳам, албатта, шартнома асосида. Америкадаги Брутен Паркер коллежининг мутахассиси Девис Баерес ўтган дарслар жуда кўп ўқитувчиларнинг эътиборини қозонди...

Ана шу барча тажрибаларни уйғунлаштирган ҳолда Аббос Турсунович раҳбарлигидаги таржимонлар гуруҳи 700 саҳифалик Амир Темур ҳақидаги китобни инглиз тилига таржима қилишди. Айни вақтда Бухоро ва Хиванинг 2500 йиллигига ҳам катта ҳозирлик кўрилмоқда. АҚШ мутахассисларининг маслаҳати ва ёрдами билан «Бухоро» ва «Хива» деб номланган 2 та китоб чоп этилишга ҳозирлаб қўйилди.

Марказдаги педагогларнинг асосий мақсади ўқувчиларга самарали билим бериш, мустақил Ўзбекистоннинг бошқа соҳалари сингари тил борасида ҳам жаҳонга машҳур бўлиш истагидадирлар. Бунга ўқувчида хоҳиш, ўқитувчида эса дарс бериш услуби уйғунлашиб бориши лозим. Ана шундагина биз кутган малакали таржимонлар етишиб чиқади. Дарвоқе, курсни битирганлар учун икки хил сертификат берилади. Булар йўлланма билан келган ўрта маълумотлилар учун алоҳида ва олий маълумотлиларга алоҳида таржимон деб ёзилган сертификатлардир.

Гулзода АБДУЛЛА қизи.

Наср

ЖАЖЖИ ҲИКОЯЛАР

ЗАМИН

Уруғ харсангтош ёруғидаги жиндеккина тупроқда қилдек илдизчалар отгач ўзида йўқ шод: — Пастда қолган тенгқурларим мени кўриб вуй шундоқ тошни ёриб чиқиб кўкараяпти-я, зўр экан, дейишадиган бўлди, — деди ўзича.

— Ўзингни хиёл бўлса ҳам баландроқдан кўз-кўз қилмоқчи бўлиб, қайтангга масхара бўладиган бўлдинг, — деди Харсанг унга ачиниб, — ерда бўлганингда яйраб ўсардинг.

Харсанг ўйлаганидек нозик илдизчалар игнадек ўсгач совуқ тошга тегди. Минг бор интилмасин буралиб-буралиб толди. Пастдаги кенгликларда панжалаб кўм-кўк ўсаётган тенгқурларига сарғайиб, афсус билан боқди.

Ким Она замindан воз кечса ҳоли шундоқдир.

АҲИЛЛИК

Тепа ва жар пайдо бўлибдики, ёнма-ён яшашади. Атрофларида экинзор, боғлар. Маъниli ҳаёт нашидаси ҳукмрон. Шу ҳаёт бағрида кезганнинг дили яйраб, қувнаса, жар ва тепани кўргач, феъли бузилади. Пастда жар ютаман деса, майсалари сарғайган тепа қовоқ уйиб гердаяди.

— Қачонгача таъналар эшитиб яшаймиз. Мени бағрингга ол. Бирга яшайлик, — деди бир куни тепа.

— Бағрим тўлса менга ҳам яхши, — рози бўлди жар.

Тепа ва жар бирлашиб, аҳилликда обод бўлган жойда файзу, барака, одамларнинг вақти чоғ, умрларига умр қўшади.

ПАНАДАГИ ЁВ

— Авжингиз яхши. Сизлардан кўнглим тўқ. Ҳосил туганакларингиз баракали бўлади, — мамнун бўлади Қўл гулга кирган картошка ниҳолларига.

— Саховат, меҳрингиздан шунчалик бўлибмиз, сизга ҳам раҳмат! — дейди ниҳоллардан бири, — бироқ анув қўшнимиз ожизлигиданмикин гулга кирганича йўқ. Биз қатори озиқланса, сув ичса, ой ҳам, қуёш ҳам ўз нурини аямаса...

— Тўғри, бунинг учун ҳижолатдаман. Қўл менга қолганда ҳушёрлигини йўқотганми, дейман, — деди нимжон ниҳол. — Тагимда нимадир ғимирлаб тинкамни қуритяпти.

— Оббо, илдизларини қурт сўраётган экан-да, — дея ташвишланди Қўл. Яқингинада чопиқ қилганига қарамай, ниҳол ёнидан унган ажриқ майсасининг тагини кавлаб кўрса, ғуж-ғуж илдизлар картошка туганакларини илма-тешик қилиб ташлаган.

— Писиб ер тагида иш қилаётган экансизлар-да, а, — деди Қўл илдизларни тортиб терар экан. — Очиқда ўсган шўра, печаклардан хафа бўлмасам ҳам бўларкан. Ҳеч кимга кўринмай панада картошка илдизлари ва данакдек-данакдек ҳосилларини азоблаб ҳижолатда қолдирдинг мени.

Очиқдагимас, панадаги ёвдан қўрқ, дегани шу бўлса керак.

ҲАЁТ

Чўнг кесакнинг тагида тупроқни ёриб чиққан ниҳол қуёш нурини кўрмай нозик ўса бошлади.

— Нурдан баҳраманд бўлиб яшаш қандай яхши. Қара, бақувват, кўм-кўклигимни, — деди унинг ёнидаги ниҳол ва ичидан хурсанд: — Яхшиям кесакнинг панасида қолмаганим.

— Сабр-ла ўсиб кесакдан ошиб олсам бас, мен ҳам нурдан яйраб кетаман, — келажагига умид қилади нозик ниҳол.

Ёмғир аралаш шатир-шутурлаб дўл ёғди. «Яхшиям кесакнинг панасида қолмаганим» деган ниҳол дўлдан лат еб, ҳолсизланди. Нозик ниҳол эса кесакнинг панасида дўлнинг ҳамласидан омон қолди.

— Мен ҳам кесак тагида бўлганимда, дўлдан омон қолардим, — дея мўлтиллади лат еган ниҳол.

ҚУМЛАР

Тоғ ёнбағридаги харсанг тош устида унган лола очилиб, атрофга файз киритди. Табиат харсангга далғовли дамларда собит турганлиги учун ғолиблик нишонини тақиб қўйгандек.

Ундан хиёл юқорида кемтик жойдаги қумнинг ичи шувиллайди.

— Нега менда лола унмайди-а, — шивирлайди у.

— Яшашинг омонат-да, — залворлик билан деди унга харсанг. — Бир қарасам йўқ эдинг. Шамол дарров қаёқдан учирди сени бу жойга.

Силаб-сийпалмай айтилган сўз қумга ёқмади. Кўп вақт ўтмай шамол баҳона кўтарилиб, харсанг ва лолага сочилди. Қумдан танаси лат еган, аммо илдизи омон лола пастга жилмайиб боқади: тўзиб учиб тушган қумлар йўловчиларнинг оёғи остида ғижирлаб топталарди.

Ғани АБДУЛЛАЕВ, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг аъзоси.

«Ҳурматли таҳририят! Сўнгги пайтларда китоб дўконлари ҳамда кутубхоналарда Жеймс Хедли Чейз номли инглиз ёзувчисининг асарлари кўплаб пайдо бўла бошлади. Унинг ўткир сюжетли детектив асарлари аксарият китобхонларга маъқул бўлмоқда. Иложи бўлса шу адибнинг ҳаёти ва адабий оламга кириб келгани ҳақида маълумот берсангиз.

Сожида АКРАМОВА, Тошкент Давлат университети талабаси».

Шу пайтга қадар бу инглиз адибининг айрим ҳикояларигина русча нашрларда бизга етиб келган. Эндиликда Чейзнинг йирик романлари ўзбек тилига таржима қилиниб, чоп этилмоқда. Айниқса истеъдодли ёзувчи асарлари асосида суратга олинган «Борже узуги», «Вазият комида» каби бадиий фильмларнинг ўзбек тилида намойиш этилиши адибга бўлган қизиқишни янада орттирди.

Сўраган эдингиз...

ИСТЕЪДОДИ МАШҲУРЛИККА ЭЛТДИ

Жеймс Хедли Чейз (ҳақиқий исми-шарифи Рене Брабазон Реймон) 1906 йилда Лондонда туғилган. Истеъфодаги денгиз зобити ҳисобланган отаси ўғлининг банк хизматчиси бўлишини орзу қиларди. Чунки ана шу лавозимда банк бошқарувчиси бўлиш осон, деб ўйларди. Лекин ўғлидаги қайсарлик ота орзусини саробга айлантирди. Рене ўн саккиз ёшга тўлганда ота-онаси билан муносабатини бузиб, дуч келган жойда яшаб, Британ Болалар қомусига китоб тарқатувчи ходим бўлиб ишга киради. Бу унга китоб нашр этиш ишининг нозик томонларини эгаллаш имконини беради.

Кўп ўтмай у Маршал фирмасига китоб етказиб бериш бўлими мудирлиги лавозимига таклиф этилади. Кейин Қироллик ҳарбий-ҳаво кучлари журналида муҳаррирлик қилади, 1939 йилда нашр этилган «Мисс Блендишга лоланинг зарурати йўқ» номли биринчи романи энг машҳур китоб бўлди. Асар ёзувчининг ҳақиқий исми шарифи билан эълон қилиниб, унга шон-шуҳрат келтирди.

Иккинчи жаҳон уруши бошлангач, Рене фронтга жўнайди. У ўша ерда мағлубият алами, ғалаба қувончида тобланган ҳақиқий дўстликнинг қадрини топди. Ёзувчи фронтда кейинчалик адабий тахаллуси бўлиб қолган Жеймс Хедли Чейз исмли дўстидан жудо бўлди. Айнан шу тахаллус остида ёзувчининг шон-шуҳратини бутун дунёга танитган «Қиз ўғриси», «Гувоҳлар бўлмайди», «Нилуфардан гулчамбар», «Гонконгдан юборилган тобут», «Тош жунглиси» каби беш юздан ортиқ роман ва қиссалари ёритилди.

«Қиз ўғриси» ва «Гувоҳлар бўлмайди» романлари «Адолат» нашриётида «Қиз ўғриси» номи билан чоп этилди.

Урушдан кейин ёзувчига шуҳрат келтирган детектив романларидан ташқари катта бойликка ҳам эга бўлган Чейз Швейцарияга кўчиб ўтади. Бу давр унинг энг сермаҳсул йилларига тўғри келади. У шу ерда ёзувчилик фаолиятидан ташқари ўзи ташкил этган нашриётга бошчилик қилади ва машҳур ёзувчиларнинг асарларини чоп этиб, ёш ёзувчиларга ёрдам берувчи жамғарма очади. Жеймс Хедли Чейз 1985 йилда вафот этди. У умрининг охирги кунларига қадар ижоддан тўхтамаган.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ тайёрлади.

Матбаа

ҚАЛБЛАРНИ НУРГА ТЎЛДИРАДИ

Атоқли шоир, мутафаккир ва мутасаввиф олим ҳазрати шайх Фаридиддин Атторнинг «Тазкират ул-авлиё» («Авлиёлар китоби») асари бутун Ислом оламида машҳурдир.

Китобда азиз-авлиёларнинг анвойи маъноларга тўла сўзлари, ибратли ҳаёти, кароматлари, таажжуб, кечинмалари баён этилган. Ушбу гўзал ахлоқ китобини ўқиб, замон аҳлининг қалби нурларга тўлиб, еришиши ҳақ гап. Асар инсонларни ихлос-иймонга, тавҳид-таваккулга ундайди, маънавий-руҳий поклик, маърифий камолот йўлида хизмат қилади.

Бу асар кўп йиллар аввал туркчага ўгирилган нусхалардан бири бўлиб, уни атоқли аллома, шайх Муҳаммад Зоҳид Қутқу ҳазратлари тайёрлаганлар. Асарни Мирзо Кенжабек ўзбек тилига ўгирган. Ушбу китобни «Ўзбекистон миллий энциклопедияси» Давлат илмий нашриёти 10 минг нусхада босмадан чиқарди.

* * *

«Чўлпон» нашриётида ҳам болажонларимиз учун бири-биридан ажойиб янги китоблар босмадан чиқди.

Ёзувчи Фарҳод Мусажоновнинг «Текин томоша» ҳикоялар тўплами қизиқ саргузаштлару ибратомуз воқеаларга бой.

Муаллим Валижон Аҳмаджон кичкинтойларимизга «Гулхуморнинг гулбоғи» китобини тортиқ этди. Муаллифнинг бу китобига кирган шеърларида қишлоқ болаларининг беғубор қалби, ёқимтой феъл-атвори ўзининг гўзал ифодасини топган. Тўплам «Болалар учун энг яхши асарлар» кўрик-танлови ғолибидир.

Олим Маҳкамнинг «Афандининг ўғли билан учрашув» китобига болалар учун ёзилган интермедиялар, лофлар, аскиялар, латифалар киритилган. Қизиқ, сиз Афандининг ўғли ҳақида эшитганмисиз? Унинг ичакузди ҳазил-мутойибаларидан хабарингиз борми? Китобни ўқиб Афандининг ўғли ҳам топқирликда отасидан қолишмаслигига ўзингиз гувоҳ бўласиз.

«Афандининг ўғли тарози сўраб қўшнисиникига чиқибди.

— Амаким уйдамилар? — сўрабди у.

— Амакинг тишлари оғриб, азобини тортиб ётибдилар, — дейишибди.

— Ундай бўлса, — депти Афандининг ўғли, — тортиб бўлгач, тарозини бизга ҳам бериб турсинлар».

Шоир Миразиз Аъзамнинг «Ёнғоқ уриштирувчи» шеърий тўпламидан «Бир чўнтак ёнғоқ» туркуми билан бир қаторда дўстлик, инсонийликка оид самимий шеърлар ҳам жой олган.

Анвар Қурбоннинг «Она бўри» деб номланган китобига кирган ҳикояларида она табиатни муҳофаза қилиш, асраб-авайлаш ҳақида сўз боради.

Назира ЖЎРАЕВА.

Саломатлик

ҚЎЛЛАРИНГИЗ ТОЛМАСИН

Шаҳримиздаги тиббий «Тез ёрдам» клиник касалхонасининг дарвозасидан дастлаб кираётган ҳар бир кишини ўзгача ҳиссиётлар чулғаб олади. Чунки бу ерга сизни ҳам жисмонан, ҳам руҳан нажот истаги етаклаб келади. Қайтишда-чи, оғир хасталикдан фориғ бўлгач, «қушдек енгил» одим ташлаб бораётган инсоннинг қалб қувончини тасвирлаш осонми? Қани энди имконияти бўлса-ю дунёдаги бор яхшиликларни ўз нажоткорлари — меҳрибон шифокорларга бахш этса!

Клиник касалхона раҳбари, тиббиёт фанлари номзоди Тоҳир Миродиловга бундай туйғулар яхши таниш. Шу сабабли у 14 йилдан буён раҳбарлик қилаётган шифо масканида малакали хизмат кўрсатиш шароитини яратишга катта аҳамият бериб келмоқда. Бозор иқтисодиётига ўтиш йилларида шифо масканларида муаммолар юзага келганлиги сир эмас. Аммо тажрибали раҳбарнинг саъй-ҳаракатлари билан шифохонада энг замонавий асбоб-ускуналар ўрнатилди. Касалхонада ўнга яқин бўлимлар мавжуд. «Юз ва жағ жарроҳлиги» бўлимининг бошлиғи, олий тоифали врач Козим Иборхўжаевнинг эса бу ерда меҳнат қилаётганига 30 йилдан ошди.

— Операция қилиш — бизнинг кундалик ишимиз, — дейди Козим ака қисқа муддатли танаффус чоғида биз билан суҳбатда. — Беморларнинг эртароқ соғайиб кетиши биз жарроҳлар учун катта қувонч. Чунки ҳар бир беморнинг тез соғайиши меҳнатимиз натижасидир.

Биз шифо масканида яна кўплаб моҳир шифокорлар билан ҳамсуҳбат бўлдик. Аммо уларнинг бирортасидан ҳам баландпарвоз сўзларни эшитмадик. Шунда уларга қараб:

— Енгил қўлларингиз ҳеч қачон толмасин, азиз шифокорлар, — дегимиз келди.

Марат АРИНОВ.

СУРАТДА: навбатдаги операция пайтида.

Кино

«ЎҒИЛНИ ОРЗУ ҚИЛАМАН»

дейди Голливуднинг юлдузи Деми Мур

Уни бутун дунё танийди. Голливуднинг энг бой арзандаси. Унинг ҳар бир роли учун продюссерлар 12 миллион доллар ҳақ тўлайдилар. Жуссаси кичкина бу латофатли аёл матонатли, тадбиркор ва истеъдодлидир. Голливуднинг ёрқин юлдузи Брюс Уиллиснинг рафиқаси бўлмиш Деми Мур бугунги кунда уч қизнинг меҳрибон онаси, фильмларда тинмай суратга тушади ва ҳар сафар мухлисларини лол қолдиради. Севги ва садоқатни, йўқотиш ва армонларни, иккиланиш ва муросасизликни ифода этувчи қаҳрамонлари ила актриса янгича чизгилар ва услублар устида мунтазам изланади.

Деми Мур 1962 йил 11 ноябрда дунёга келди. У болалигида жуда нимжон ва касалманд қизча эди. Онаси — омади юришмаган актриса Виржиния Гинес қизи Демини ёлғиз ўзи боқиб катта қилди. Ҳаётда ниҳоятда беқарор онасининг мунтазам ичкиликка берилганлиги, у шаҳардан бу шаҳарга кўчиб юришлар вояга етган ўн етти ёшли Демини жонидан тўйдириб юборади. Ва у рок мусиқачиси Фрэди Мурга турмушга чиқиб, онасининг уйини тарк этади. Бироқ, уларнинг турмуши узоққа чўзилмади. Гарчи ёшлар тезда ажрашиб кетишган бўлса-да, Деми собиқ эрининг Мур фамилиясини сақлаб қолди.

Кинога эса Деми Мур онаси туфайли кириб келди. Аввалига эпизодик роллар эжро этди. 1965 йилда кинорежиссёр Жоэл Шумахер ёш актрисани «Илоҳий Эльма алангалари» фильмига таклиф этди. Деми Мур мазкур фильмда Джулз исмли қиз образини яратди. Айнан шу фильмда Деми Мур актёр Эмилио Эстевес билан танишади.

Икки йил ўтгач, режиссурага илк бор қўл урган Эмилио Деми Мурни ўзининг «Уиздом» деб номланган фильмида суратга олади. Деми салмоқли ролларга ҳам қодир актриса эканлигини исботлади. 1987 йилда Деми Мур актёр Брюс Уиллисга турмушга чиқади ва ҳаётини янгитдан бошлайди.

Актрисанинг шуҳрати Америкада тобора орта борди. Лекин бизнинг томошабинларимизга у бутунлай нотаниш актриса эди. Фақат 1990 йилга келиб томошабинларимиз унинг моҳирона ижросидан баҳраманд бўлдилар. Бизнинг экранларимизда катта муваффақият билан намойиш этилган «Руҳ» фильмидаги Деми Мур ижро этган Молли исмли ҳайкалтарош қиз образи тўлақонлиги билан ажралиб турарди. Кинорежиссёр Джерри Цукернинг «Руҳ» фильмида Деми Мур Патрик Свейз ва Вуни Голберг сингари таниқли актёрлар билан биргаликда суратга тушди. Деми қаҳрамонига нафис ва ёрқин чизгилар беради. Моллининг иккиланиш ва изтиробларини ишонарли талқин этади.

Мазкур фильмдаги иштироки Деми Мурни Голливуднинг юлдузлар шоҳсупасига олиб чиқди. Ли Кертис, Мишель Пфайфер, Джулия Робертс — бу машҳур киноюлдузлар қаторида эндиликда Деми Мурнинг ҳам номи бор.

«Ўлим ҳақида ўйлар» фильмида Деми Мур турмуш ўртоғи Брюс Уиллис билан бирга ўйнади. Уларнинг ҳаёти ҳақида ҳар хил мишмишлар юрарди: бу икки машҳур киноюлдуз тезда ажралиб кетишади, лекин бу миш-мишлар асоссиз бўлиб чиқди. Брюс Уиллис Деми Мурга уйланганидан кейин ичишни ташлади, ижодга берилиб, шон-шуҳратга эришди. Деми эса кундан-кун очилиб, бирин-кетин фильмларда суратга туша бошлади. Унинг гонорарлари тобора орта борди, таклифларнинг кети узилмасди.

«Қассобнинг хотини», «Жиддий хавотирлик», «Бир нечта ажойиб йигит» фильмлари кутилган натижага эришмаган бўлса-да, актрисанинг ижодидаги янги қирраларни очиб берди.

Деми Мур қатнашган «Беадаб таклиф» фильми катта шов-шувга сабабчи бўлди. «Тўққиз ярим ҳафта» фильмининг режиссёри Адриан Лейн айнан соҳибжамол ва назокатли Демини янги фильмига таклиф этгани бежиз эмас. Чунки актриса қаҳрамонига хос хислатларни табиий ифодалашга, хоҳ у салбий, хоҳ ижобий роль бўлсин, самимий ижро этишга ҳаракат қилади.

«Беадаб таклиф» фильмида актриса Деми Мурни кўрган томошабин қадди-қомати келишган соҳибжамол бу аёлнинг икки фарзанднинг онаси эканлигига ишонгиси келмайди. Шуниси қизиққи, шу фильмдан кейин Деминнинг ҳаётида яна бир қувончли воқеа содир бўлди: у яна қиз кўрди.

Режиссёр Барри Левинсоннинг «Фош этилган таҳдид» фильмида Деми Мур ўта маккор ва мансабпараст Меридит Джонсон исмли аёл образини талқин этди. Майкл Дуглас ва Деми Мурнинг мазкур фильмдаги ижроси ҳар қандай таҳсинга сазовор.

Айнан шу фильмдан кейин Деми Мурга фақатгина келишган ва назокатли қаҳрамонларини эмас, балки зиддиятларига бой, ҳаётнинг турли зарбаларига учраган, лекин иродаси букилмаган аёллар образини ҳам таклиф эта бошлашди. «Алвон ҳарф» фильмидаги Деми Мур ижро этган Эстер Прин образи ана шулардан бири. Эстер ёш руҳонийни севиб қолади ва ундан фарзанд кўради. Муҳаббатини ҳимоя қилишга қодир бу жасур аёл кўп ҳақорат ва таҳқирларни бошидан кечиради, лекин ғурури ва соф туйғуларини асраб қолади. «Алвон ҳарф» фильмининг сценарийси айнан Деми Мур учун ёзилган.

Рақобатга асосланган Америка кино оламида барқарор бўлиб қолиш, шуҳрат мавқеини сақлаб қолиш анчайин мушкул. Деми Мур бугунги кунда айнан камолот палласида. Тарихий ва замонавий қаҳрамонлари, кечинмаларини ўзига хос ижро услубида ифода эта олган Деми Мур яна бир қатор янги фильмларда суратга тушмоқда.

Суратга олиш ишларидан бўш вақтларида Голливуднинг энг бахтиёр оилаларидан бири Деми Мур ва Брюс Уиллис тинч, хотиржам ҳаёт кечирадилар. Айдахо штатидаги шинамгина ва файзли ранчода уч қизни тарбияламоқдалар.

— Оиламизда ўғил туғилишини жуда хоҳлайман, — дейди Деми Мур. — Уччала қизим ҳам отасини яхши кўришади. Онасини жони дилидан севадиган ўғил ҳақида орзу қиламан.

Феруза НОДИРОВА.

Малҳамлар

АНЖИР ШУНДАЙ МЕВАКИ...

Анжир — бўйи 8-10 метргача бўлган ярим дарахт ёки бута. Барги йирик, тухумсимон, уч-беш бўлакли, банди билан пояда кетма-кет ўрнашган. Гуллари майда. Илдизи кучли ривожланган. Меваси ноксимон, юмалоқ ва бошқа кўринишда бўлади. Анжир икки уйли ўсимлик тоифасига киради. Республикамиз вилоятларида кўплаб экилади ва халқимиз суйиб истеъмол қилишади.

Анжир меваси таркибида қанд, лимон, олма, сирка кислоталари, дармондорилардан С, В1, В2, каротин, калий тузлари, фосфор, магний, темир сақлайди. Турлича ферментлар ҳам бор.

Анжирнинг энг яхшиси оқи, сўнг қизили, ундан кейин қора ранглигидир.

Табобат илмининг султони Абу Али ибн Сино ўз асарида шундай ёзган:

«Тоза пишган анжир деярлик зарар етказмайди, бироқ унда дам қилиш хусусияти бор. Анжирнинг сути суюлган қон ва сутларни қотиради ва қотган нарсани эритади... Анжирнинг хомини, баргини хол, сўгал ва буларнинг ҳар хил турларига, доғларга суртилади. Чипқонларни пиширади. Баргидан олинган суви бадандаги сунъий нақшнинг изларини кетказади, мумли суртма билан қўшиб ишлатилса, совуқдан ёрилганда фойда қилади».

Унинг қайнатмаси билан ғарғара қилинса, томоқ ва қулоқ ости шишларига фойда қилади. Анор пўсти ва калла қанд билан қўшиб қайнатилгани милкак учун фойдалидир. Баргининг қайнатмаси хантал кўпигига қўшиб қичимага суртилади. Барги темираткига, эшак емга, қуюқ рутубатли яраларга қарши ҳам қўйилади. Хом анжирни толқон қилиб, бош яраларига сепилса тузатади. Анжирнинг сутини асал билан қўшиб, кўзнинг пардаларидаги суюқликка қарши, катарактанинг бошланишига малҳам бўлади.

Анжирнинг шарбати сутни кўпайтиради. Анжирнинг сутини чаён ва қорақурт чаққан жойга ишқаланса наф беради. Хомини ёки янги япроғини қутурган ит тишлаган жойга қўйилса, фойда қилади. Таркибида калий борлиги учун юрак-қон томир тизими хасталикларида даво бўлади.

Анемия — камқонликда янги узиб олинган меваси қўлланилади. Анжир барги газанда ўти билан бирга аралашмаси ичбуруғда ишлатилади. Қабзиятда пешоб ҳайдовчи, гастритда қўлланилади. Таркибида бор бўлган фицин ферменти туфайли қон-томир хасталикларида — қон қуйқумида яхши малҳам бўлади.

Таом ҳазмини яхшилаш хосияти бор. Анжирни қанд касалига мубтало бўлганлар, подагра хасталигида, ошқозон-ичак йўли ўткир шамоллашида истеъмол қилиш тавсия этилмайди.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ, доришунос.

Билосизми?

МАШИНАГА НОМЛАР ҚАНДАЙ ҚЎЙИЛАДИ?

Машина яратилгандан сўнг унга ном бериш керак бўлади. Хўш, шуям муаммо бўптими, дерсиз. Муаммо бўлганда қандоқ. Майда-чуйдадек туюлган бу жараён Америка Қўшма Штатларида 50 минг доллардан 200 минг долларгача туришини билсангиз эди... «Ю-ЭС-ЭЙ тудэй» газетасининг маълумотларига қараганда, бу «касб» билан... бутун бошли фирмалар шуғулланишаркан...

«Бу иш шундайки, бунда сўзлар билан ишлашга тўғри келади», — дейди Сан-Францискодаги «Нэйм Лэб» («Исмлар лабораторияси»)нинг асосчиси Айра Бахрэч, «Уларнинг айримларига баъзан ўн, гоҳида юз миллионлаб долларгача нарх қўйилади...»

Хуллас, машиналарнинг номлари турли-туман ва хилма-хил бўлиб, уларда ҳайвонлар ва уларнинг сифатлари, характерлари, шунингдек, жўғрофий атамалар ўз ифодасини топади. Мисол учун «Форд Мустанг» автомобили. Нега энди унинг номи келиб ана шу ҳайвон номига қўйилган? Бу шундан далолат берадики, аввало машина спорт услубида яратилган, қолаверса, «асов от»дек «қайтмас» ва «интилувчан»лик фазилатларига эгадир. «Форд» гуруҳидаги яна бир автомобиль — «Форд-Торус» конструкторларнинг фикрига қараганда, «Бузоқдек шиддатли»лиги билан ажралиб туради. «Тойота Торсел» эса исми жисмига монанд бўлиб, «қийғир (қарчиғай)дек узоққа интилади». «Дадже Вайпер» эса шамолдек елиб бораётиб, гўёки бошқа машиналарни огоҳлантириб тургандек: «Эҳтиёт бўлларинг, мен боряпман...» Худди қора илоннинг ўзи дейсиз.

Кўпинча машина русумлари жўғрофий номлар билан боғлиқ бўлади. Уларни ўқиб туриб, дунё бўйлаб саёҳат қилгандек бўласиз. Бир зумда Корсика («Шевроле) ёки Капри («Меркьюри») оролларига, Дейтон шаҳри — Дакота («Додж») штатига, Нью-Йоркнинг нуфузли кўчаларидан Парк-Авеню («Бьюик») ва ҳатто Эльдорадо («Кадиллак»)га бориб қолганингизни билмай қоласиз!..

Лекин бир-биридан қизиқ ва ғаройиб автомобиль исмлари топағон муаллифларининг фантазиялари зоология ёхуд жўғрофия билангина чекланиб қолмайди. Аксинча...

«Хонда Акура» ҳайдовчининг, яъни ўз соҳибининг буйруқларига аниқ ва пухта бўйсунишига ишорадир.

Ҳашамдор автомобиллар сирасига кирадиган «Ниссан инфинити» эгасига бир умр хизмат қилишга шайлигини эслатиб тургандай. «Шевроле Корветт»ни бамисоли жанговар кема дейсиз, «Тойота Королла» эса ниҳоятда «сезгир» машина... Спорт услубида яратилган, унча катта бўлмаган юк машинаси «Дж МС Джимми» эса ўз номини ҳайдовчилар жаргонидан олган.

... Ўз даврида Генри Фрод II шоира Марина Мурни автомобиль қиролларига хизмат қилишга таклиф этади. Шоира янги моделларга атаб, ажойиб ва ғаройиб номлар ўйлаб топади. «КУМУР ҚИЛИЧ», «Тошбақа косаси», «Эгилувчан ўқ» ва ҳоказо. Лекин бу «ном»лар корпорация соҳибига маъқул бўлмайди. Машиналарни кўпгина — ота-бола исмлари мужассамлашган ном билан «Эдсел» деб атай бошлайди. Бироқ бу номни кенг жамоатчилик яхши қабул қилмайди. Шу тариқа йўл қўйилган хатолардан тўғри хулоса чиқариб олиш имконияти туғилади.

Бизнинг кунларимизга келиб, бу жараённинг ўзига хос қонун-қоидалари ишлаб чиқилган. Аввало дизайнерлар, муҳандислар, корпорация раҳбарлари, реклама-тижорат агентликлари, фирма («Нейм Лэб»га ўхшаган)ларнинг консультантлари ўн-йигирмата эътиборни жалб қиладиган номларни танлайдилар. Шундан сўнг социологлар мамлакат (яъни АҚШ)нинг турли туманларида салоҳиятли ва нуфузли харидорлар ўртасида сўров ўтказадилар. «Ушбу номни эшитгач, миянгизга қандай фикр келади?» Қайси ном, қайси марканинг «бозори чаққон»лиги эса савдо мутахассисларига беш қўлдек аён. Ана шундай қилиб, кўрибсизки, конвейердан «машҳур» машина чиқиб турибди-да!..

Хориж матбуоти асосида Мирзаали АКБАРОВ тайёрлади.

Пойтахтимиз кўчаларида.

Рашид Галиев олган сурат.

Мавзуга қайтиб

СУВДА БОЛАЛАР ВА... ИТЛАР

Эртакларда кишининг ҳавасини келтирувчи «Булбулларнинг хониши, сайроқи қушларнинг жарангдор, ёқимли овози билан шаҳзода уйқудан уйғонибди...» деган сатрларни ўқий туриб бизнинг кўп қаватли уйда турадиган қўшниларимнинг ҳам, ўзимизнинг ҳам ҳар тонгни шу яқин ўртадаги хонадонларда «яшовчи» итларнинг акиллашидан чўчиб уйғониб кутиб олаётганимиздан ранжиб кетаман.

Биз яшайдиган кўп қаватли уй Фурқат номли маданият ва истироҳат боғининг ёнгинасида жойлашган. Ўртада Қорасув ариғи бор холос. Худди уйимиз тўғрисидаги ариқ бўйига кунига эрта саҳарлаб ит ишқибозлари йиғиладилар. Улар ўз итларини шу сувда чўмилтирадилар, ўйнатадилар, хуллас, кўнгиллари жойига тушиб уйларига қайтадилар.

Орадан кўп ўтмай шу ерга яқин маҳаллаларнинг болалари йиғилишади. Бу ерда чўмилишга рухсат берилганми, берилмаганми, уларга фарқи йўқ. Чўмиладилар, итлар юрган жойларга кийимларини ечадилар, охири шундай иссиқда ҳам шу ердаги хас-ҳашак ва дарахтларнинг шох-шаббаларини ёқиб кундузги гулханда кийимларини қуритадилар.

Гоҳида анҳор бўйини кезиб юрган итлар ҳам болаларга қўшилиб чўмилаверади. Ифлос сув болаларнинг қулоқ-бурунларига-ю, оғизларига бемалол кириб чиқаверади. Ёққан гулханларининг тутуни эса ўша ерда яшовчиларни заҳарлаётгани билан ҳеч кимнинг иши йўқ. Бу ҳақда ҳудуд нозирига ҳам бир неча бор айтилган бўлишига қарамай улар ҳеч қандай чора кўришаётгани йўқ. Боғ маъмурияти эса кўриб кўрмасликка олади.

Ҳангоманинг энг «қизиғи» кечки пайт бошланади. Энди бу ерга аёллар, эркаклар, болалар тизилишиб салқинлагани келишади. Атрофда хонаки итлар дайдиб юради. Кейин оммавий чўмилиш бошланади.

Шу ерда яшаётганимизга ўн бир йил бўлибдики, ҳамиша шундай аҳвол.

Ит етаклаган хонимларга жамоат тартибининг ўзига хос қонун-қоидалари ҳақида ҳеч ким ҳеч нарса демаслиги қизиқ...

Шарифа БАҲРОМОВА.

«02»

«ОВИ» ЮРМАДИ

1979 йилда туғилган Саша Тараз шаҳридан автобусда Тошкент автовокзалига келиб тушгач, ўзича қониқиш ҳосил қилиб қўйди. Чунки эрталабки соат 4—5 ларда қайси милиционер автовокзалда юради дея ўйлаганди. Зеро, одамларнинг кўпчилик қисми ҳали уйқудан турмаган, транспорт ҳаракати бошланишига ҳали вақт бор эди...

Чилонзор тумани ИИБ муниципал бўлинмаси милиционерлари, милиция кичик сержанти Бахтиёр Избосаров ва милиция сержанти Баҳодир Мамбеталиевлар бу пайтда шу яқин атрофда ўз хизмат бурчларини ўташарди... Улар автобус келганини пайқаб ундан тушган одамларни кўздан кечира бошлашди.

Сашанинг милиция ходимларига ногаҳон кўзи тушгач, ўзини одамлар орасидан четга тортди. Б. Избосаров унга яқинлашиб, шахсини тасдиқловчи ҳужжат сўради.

С. Хан ёнида ҳеч қандай ҳужжат йўқлиги, ўзи Сергели туманида яшаши, Тараз шаҳридаги қариндошлариникига бориб қайтаётганини айтди.

Барибир милиционерлар унга ишонишмади. Шахсини аниқлаш учун бирга боришини айтишди. У хизмат хонасига киргач, бутун сирлар ошкор бўлди.

Чунки С. Хан айтганидек, Сергели туманида яшаши аниқ бўлди-ю лекин елим халтачасидан ўткир таъсир этадиган гиёвандлик моддаси чиққанида нима дейишини билмай аҳволи танг бўлиб қолди.

Зудлик билан ўтказилган экспертиза таҳлили эса гиёвандлик моддасининг 100 грамм миқдорда эканлигини аниқлади.

Ҳозирча С. Хан марихуанани ўзи истеъмол қилишини айтди, холос, қолганларини тергов аниқламоқда.

Ортиқ МАҲМАЮСУПОВ.

Ибратнома

ВИЖДОННИ БЕКИТИБ БЎЛМАЙДИ

• Мен сизларга кўнгил хотиржамлигини, сиҳат-саломатликни тилайман, қолганларини пулга сотиб олса бўлади.

• Бетоб кишидан унинг тобини сўраш не ҳожат.

• Тентак ўзини ҳар доим дунёда энг ақлли деб ҳисоблайди.

• Ҳақиқатни бошқалардан бекитиш мумкин, аммо виждонни ҳеч кимдан беркитиб бўлмайди.

• Бармоқ билан ўзгаларни кўрсатиш катта хизмат эмас.

• Ўтмишни қоралашга кўп ақл керак бўлмайди.

• Сабр ўзи нима? Борига шукр қилиб, йўғини яратишдир.

• Инсонлар фақат тинчликдагина бахтли бўлишади.

• Оч кишига қотган нон ҳам асалдан ширин туюлади.

Николай ТЯТОВ.

Томорқа

КУРТАК ПАЙВАНД

Боғбон учун йилнинг ҳар бир палласи ғанимат. Айни дамларда боғларимизда пайвандлаш ишлари бошланди.

Олма, нок, беҳи, ўрик, шафтоли, гилос, олча, олхўри, бодом каби мева кўчатларини асосан куртак пайванд қилиш йўли билан кўпайтирилади. Куртак пайванд август-сентябрь ойларида уйқуда ётган, март-апрель ойларида эса ўсаётган куртак билан пайванд қилинади. Бунда йўғонлиги 8—12 миллиметрга етган ҳамма мева пайвандтагларини куртак пайванд қилишдан олдин ер сатҳидан 20-25 сантиметр баландликда танадан ўсиб чиққан ён новдачалардан тозаланади ва нам латта билан артилади. Пўстлоғи яхши кўчиши учун пайвандтаглар, қаламча олинадиган дарахтлар яхшилаб суғорилади.

Куртак пайванд қилиш учун она дарахтларнинг касалланмаган, серҳосил тупларидан, шу йили ўсган бир йиллик новдаларидан қаламчалар тайёрланиб, улардаги барглар кесиб ташланади. Фақатгина пайвандустларда (қаламчаларда) кесилган баргларнинг барг бандидан 34 миллиметр узунликда барг банди қолдирилади. Пайвандтагнинг илдиз бўғзидан 4-5 сантиметр баландликда пўстлоғда «Т» шаклида кесик пайдо қилиб, худди шу кесикка 2-2,5 сантиметр узунликдаги қаламчалардан қирқиб олинган куртаклар жойлаштирилади. Сўнгра 25-30 сантиметр узунликдаги полиэтилен ёки хўлланган латта билан кўзнинг пастки ва юқори қисмидан ўраб 2 марта боғланади. Бунда куртакни очиқ қолдириш керак. Пайванд қилиш учун қаламчаларни шу куни дарахтлардан қирқиб олинса яхши. Куртак пайвандни эрталаб ва кечки салқин пайтларида ўтказиш тавсия этилади. Қаламчалар кўп бўлса уларнинг таг қисми сувда туриши керак.

Куртак пайванд қилингандан кейин пешма-пеш тағин сув берилади.

12—14 кун ўтгач куртак пайвандларнинг тутган-тутмаганлиги кўздан кечирилади. Бунда тутган куртаклар кўк ҳолда бўлиб, 3-4 миллиметр узунликдаги барг бандига бармоқни теккизилганда, у ерга тушиб кетади. Қуриб қолган куртак эса қовжираб қолади, барг банди унга қаттиқ ёпишиб ажралмайди. Тутмай қолган куртаклар ўрнига олдин куртак пайванд қилинган пайвандтагнинг қарама-қарши томонининг баландроқ қисмига шу заҳоти, агар мавсум ўтиб қолган бўлса, худди шу усул бўйича баҳор фаслида ўсувчи куртак билан қайта куртак пайванд қилинади.

Маҳдий РАЗЗОҚОВ, Шредер номли мевачилик, узумчилик ва виночилик институти ходими.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

Тошкент оқшоми

Сизнинг рекламаларингизни, хусусий эълонлар ва хусусий бизнес бўйича эълонларни, шунингдек таъзияларни, таваллуд кунлари, тўйлар, юбилейлар муносабати билан қутловларни, никоҳ эълонлари ва шунга ўхшаш эълонларни ўз саҳифаларида ёритади.

Эълонлар шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни соат 9.00 дан 17.30 гача қабул қилинади.

Маълумотлар учун телефон: 133-28-95.
Факс: (3712) 133-29-09.
МАНЗИЛИМИЗ: МАТБУОТЧИЛАР КЎЧАСИ, 32-УЙ, 2-ҚАВАТ, 202, 202-«а», 206-ХОНАЛАР.

• Акмал Икромов туманидаги «Муҳамад-А» хусусий фирма тугатилади. Эътирозлар эълон чиққан кундан бир ой давомида қабул қилинади.

• Бошлиқ 2/5 даҳада 2 хонали уй сотилади. Т. 50-34-08.

«Ўзёғочқоғозсавдо» ҳиссадорлик жамиятининг «Ўрмонқоғозсервис» брокерлик фирмаси жамиятнинг бош мутахассиси **Кароматт ЭРГАШЕВАнинг** вафоти муносабати билан марҳуманинг турмуш ўртоғи ва оила аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент оқшоми — Toshkent oqshomi

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар:* *хатлар — 133-29-70; эълонлар: 133-28-95, 132-11-39. факс: (3712) 133-29-09.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 133-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0583. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ 5.652 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.